

Рôкъ XII. Скрентонъ, Па., Четверъ 3-го Новембра, 1904. Число 44. Vol. XII. Scranton, Pa., Thursday, November 3, 1904. No. 44.

БАЧНÔСТЬ!

До всѣхъ Братствъ и вôддѣлôвъ Руского Нар. Союза!

Понеже на Головнôй Конвенціи въ Shamokin, Pa. референтъ статутôвъ, уложивъ табелю вступного — для ново приступаючихъ членôвъ, маючи на цѣли, що половина того вступного мае оставати въ касѣ мѣсцевыхъ братствъ, и що тая ухвала не перейшла, длятого установляе ся, щобы братства и вôддѣлы Р. Н.. С. побирали вступне якъ слѣдуе:

Вôдъ 16 до 20 лѣтъ скôнченыхъ безъ вступного;

Вôдъ 21 до 25 лѣтъ скôнченыхъ вступне 25 цнт.;

Вôдъ 26 до 30 лѣтъ скôнченыхъ вступне 50 цнт.;

Хто мае 31 лѣтъ скôнченыхъ вступне 75 цнт.;

Хто мае 32 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.00 доляра;

Хто мае 33 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.25 дол.;

Хто мае 34 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.50 дол.;

Хто мае 35 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.75 дол.;

Хто мае 36 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.00 дол.;

Хто мае 37 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.25 дол.;

Хто мае 38 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.50 дол.;

Хто мае 39 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.75 дол.;

Хто мае 40 лѣтъ скôнченыхъ вступне 3.00 дол.;

Хто мае 41 лѣтъ скôнченыхъ вступне 3.50 дол.;

Хто мае 42 до 45 лѣтъ скôнченыхъ 5.00 дол.

Таке вступне всѣ братства и вôддѣлы Р. Н. С. мають побирати вôдъ ново приступаючихъ членôвъ.

Вôдъ Головного Уряду Руского Народного Союза:

К. Кирчôвъ, преде.,
С. Ядловскій, секр.,
А. Шаршонь, касієръ.

Часъ выгравки годинника на будову церкви въ Ст. Луі, Мо. вôдложеный и зôстане оголошеный пôзнѣйше.

Комітетъ.

Дуже важне!

Подаемо до вѣдомости всѣмъ Братствамъ и вôддѣлямъ Рус. Нар. Союза и всѣмъ поодинокимъ членамъ, що на VIII-ôй Головнôй Конвенціи Р. Н. Союза въ Шамокинъ, Па. делеґаты ухвалили, що кождый членъ Р. Н. Союза мае платити разъ въ роцѣ въ мѣсяци Децембру 25 центôвъ на желѣзный фондъ.

Ся ухвала була оголошена въ орґанѣ Союза „Свободѣ" число 26. зъ дня 30. Юнія, 1904.

Длятого поручае ся всѣмъ членамъ Р. Н. Союза выконати сю ухвалу. Хто сего не зробить стратить всѣ права членьскій до орґанізаціи Р. Н. Союзъ.

К. Кирчôвъ, предс.,
С. Ядловскій, секр,
Ал. Шаршонь, касієръ.

НОВИНКИ.

— О. Пôдгорецкого здоровле значно полѣпшилось — такъ, що мôгъ вôдвѣдати своихъ парохіянъ въ Джерзі Сіті. Парохіяне приняли его зъ великою радостію, черезъ що дали найлѣпшій доказъ привязаня до свого душпастира. Послѣдной недѣлѣ о. Обушкевичь пхавъ ся до церкви вôдправляти, на тôй пôдставѣ, що ему давъ юрисдикцію айрискій бискупъ, але комітетъ церковный казавъ ему зъ церкви вынестись, що о. Обушкевичь радъ не радъ мусѣвъ зробити.

— ВЪ Ню-Йорку на одной улицѣ напала не молода вже жѣнка на проходячого мужчину и хотѣла украсти йому золоту шпильку зъ краватки. Коли се еѣ не удало ся нетямуща жѣнка пхнула його шпилькою вôдъ капелюха, но на щасте не трафила въ тѣло. Жѣнку арештувала поліція, а судія засудивъ на рôкъ до дому поправы.

— ВЪ ЧЕТВЕРЪ 27. жовтня вôдбуло ся торжественне вôтворене пôдземнои желѣзницѣ въ Ню Йорку. Будова пôдземнои дороги тревала чотиры роки. Пôдчасъ сеи будовы стратило жите около 200 робôтниковъ, кошта сеи будовы выносили 35 міліонôвъ долярôвъ.

— МОЛОДА пара вынаймила собѣ помешкане у старшихъ, досыть маючихъ людей въ Ню-Йорку. Позаякъ господарѣ мали значный маетокъ а смерть вже була за плечима, и дѣтей у нихъ не було подумала собѣ молода пара, чи не добре бы то було бодай частинку того маетку вôдъ старикôвъ собѣ взяти. Отже одного гарного дня успали старикôвъ хльороформомъ, забрали $2000 и утѣкли. Старикôвъ вôдратували лѣкарѣ, а молоду пару зловила поліція.

— ВЪ Ню-арку, Н. Дж., засудивъ судъ на $50 кары властителя однои фабрики за те, що у його фабрицѣ працювала 13 лѣтна дѣвчинка. Фабрикантъ внѣсъ вôдкликъ проти засуду. На розправѣ говорила мати дѣвчинки зô сльозами въ очахъ, що она е бѣдна вдовиця, мае четверо дрôбныхъ дѣтей, а те, що заробить ся дѣвчинка у фабрицѣ, е для неи великою пôдмогою.

— ПРИ однôй улицѣ въ Ню-Йорку заложивъ собѣ готель молодый чоловѣкъ, маючи дуже „благородный" намѣръ, якъ найскорше призбирати маетокъ. Заразъ першого дня зôбрала ся въ новôмъ готелю чесна компанія, а при гостинности господара, добре собѣ догодила пивомъ. Наразъ оденъ зъ учасникôвъ забавы вытягнувъ револьверъ и двома выстрѣлами смертельно зранивъ господара. По доконаню сего утѣкъ. Поліція приарештувала прочихъ учасникôвъ забавы, а за злочинцемъ слѣдить.

— ВЪ ГУНТІНҐТОНЪ В. Ва. въ тамошнôй малôй церквѣ по службѣ божôй зчинила ся суперечка мѣжь побожными членами церкви о державну політику. Однѣ тримали зъ републиканами, а другѣ въ демократами. Конецъ суперечки бувъ такій, що одного застрѣлено а двохъ смертельно зранено ножами. Набожныхъ політикерôвъ арештувала поліція.

— ВЪ БРУКЛИНѢ Н. Й. йшла улицею мала девять-лѣтна дѣвчинка несучи въ рукахъ два доляры. Грошѣ тѣ щадила она довгій часъ, щобы купити собѣ на зиму теплый плащикъ. Власне теперь йшла до склепу, щобы собѣ його выбрати. За нею йшовъ якійсь робôтникъ а завважавши въ рукахъ немôчнои дѣвчинки два доляры, затягнувъ еѣ до сѣней придорожньои хаты, замкнувъ за собою дверѣ и ударивши дѣвчинку сильно пястукомъ по головѣ, щобы еѣ оголомшити, вôдобравъ грошѣ и утѣкъ. Дѣвчинка наробила крику, збѣгли ся люде, а побачивши еѣ закровавлену вôдъ удару и довѣдавши ся о причинѣ еѣ плачу, пустились въ погоню за злочинцемъ. Въ коротцѣ зловила поліція злочинця. На поліційнôй стаціи выперъ ся злочинець вины, однакъ завважано, що перстень на пальцю е закровавленый, а кровь ся мала походити зъ раны, яку завдавъ вôнъ дѣвчинцѣ. Злочинця задержано.

— ВЪ ГОБОКЕНЪ Н. Дж. 13 лѣтна дѣвчинка Мейбелъ Робертсъ мала дивный сонъ. Бачила десь свою матѣръ въ крѣслѣ, а коли до неѣ приступила, пôзнала, що мати нежива. На другій день рано розповѣла своѣй матери сей цѣкавый сонъ. Мати усмѣхнула ся и сказала, що певно хтось въ родинѣ оженить ся. На другій день рано, коли дѣвчина пробудила ся и пôшла до покою матери, щобы еѣ сказати „добрый день", застала матѣръ сидячу въ крѣслѣ — неживу вже застиглу. Такъ сповнивъ ся сонъ зовсѣмъ дословно.

— ВЕЛИКІЙ огонь навѣстивъ мѣсто Пембіна, Н. Д., 19. жовтня о год. 7. попол. Выгорѣла сама середина мѣста: бучерня, 9 шторôвъ, въ котрыхъ знаходились дорогоцѣннѣ рѣчи а также погорѣло много иньшихъ будынкôвъ. Огонь повставъ зъ пôдлоги. Шкода велика.

Д. Доброводьскій.

— ВЪ недѣлю д. 23. Окт. на малôмъ плейзѣ званôмъ Рейкронъ, Па. оденъ Русинъ вôдъ Синока, що зъ одною Полькою сидить на вѣру выправлявъ хрестины. Запросивъ собѣ Полякôвъ и такъ ся красно забавляли, що собѣ зубы повыбивали. Одному старому Полякови два зубы выбили, однôй женѣ такъ очи попôдбивали, що на очи не видить. Бôльше не мають роботы тôлько ходять по скваерахъ и скаржать ся. Той, що ихъ побивъ — утѣкъ.

— НА зелѣзничôй стаціи въ Гусятинѣ Галичина, найдено пôдъ стѣною вагона якогось чоловѣка, повѣшеного на хустцѣ. Показало ся, що бувъ се зелѣзничій робôтникъ, 34-лѣтный господаръ зъ Гусятина, Илько Паламаръ. Мерлець представлявъ страшный видъ. Шія була пôдрѣзана, въ грудехъ велика рана, а цѣле тѣло страшно покалѣчене, супротивъ чого здогадують ся, що небôщикъ не покôнчивъ самоубійствомъ, але упавъ жертвою чужои руки.

— РАДНИКЪ краевого суду въ Галичинѣ, Стефанъ Ґріґоровічі, перебуваючи на вôдпустѣ у свого шурина, властителя дôбръ Бухенталя въ Добронôвцяхъ, выбравъ ся онодѣ въ бôльшôмъ товариствѣ на ловы на качки. Коли вôнъ причаѣвъ ся въ очеретѣ, учасникъ ловôвъ, парохъ Драчиньскій выстрѣливъ на пôдлѣтаючу качку, але такъ нещасливо, що поцѣливъ Ґуіґоровічія. Роздавъ ся крикъ раненого, позбѣгали ся иншѣ учасники ловôвъ и найшли нещасного, якъ храпѣвъ на земли. Покликанѣ сейчасъ лѣкарѣ провѣрили, що Ґріґоровічіеви попавъ набôй шроту въ лѣве око, дôставъ ся до мовку и выйшовъ зъ другого боку крôзь черепъ. Рана була смертельна и всякій ратунокъ являвъ ся безуспѣшнымъ. Нещасного вôдставлено сейчасъ до дому, де вôнъ незабаромъ и померъ.

— ВЪ 42 числѣ Ню-Йорского „Vorwaerts y" помѣщене е оповѣдане Василя Стефаника „Злодій" (Der Dieb).

— НАУКОВЕ Товариство имени Шевченка у Львовѣ розписало конкурсъ на одну запомогу зъ фонду о. Ан. Бончевского, померщого въ Америцѣ, призначену для студентôвъ університету свѣтскихъ выдѣлôвъ. Высота запомоги выносить 440.52 кор. Надѣленый запомогою мае зъобовязатись звернути побрану запомогу коли дôйде до самостôйного становища.

— ПОДАЄ ся до вѣдомости Русинôвъ въ Allegheny и Pittsburg, Pa., що п. Ал. Нѣжанковскій, испитованый учитель анґлійскои мовы учить що дня зъ вынаткомъ суботы вôдъ 6 до 9 вечеромъ въ публичнôй школѣ при 818 Chestnut str., Allegheny, Pa., а въ середу вôдъ пôвъ до 6-ои до 7-ои и въ суботу водъ 6-ои до 9-ои вечеромъ въ публичнôй школѣ при улици 20-ôй рôгъ Sarah str. на S. S. Pittsburg, Pa.

За науку, книжки и приборы не платить ся нѣчо. Повинно лежати у власнôмъ интересѣ Русинôвъ, абы користали зъ тои нагоды и приходили якъ найчисленнѣйше. Жены можуть приходити также.

Збирайте жертвы на „Руск. Народн. Фондъ".

О пôдземныхъ скарбахъ.

Розповѣвъ Андрѣй Камѣньсній.

(Дальше)

Колижь розважите, що въ нанесенôй землѣ воно все чисте и часами въ брылахъ по 96 фунтôвъ, яку то брылу найдено коло Міяска, а въ горахъ неразъ змѣшане зъ кизами, то зрозумѣете, що всюды, де тôлько люде зайшли, вызбирували вони заразъ золото, а доперва потôмъ йшли въ горы копати. И въ Европѣ давно було богато золота въ нанесенôй землѣ. Въ Чехахъ його вызбирано до решты вже въ середныхъ вѣкахъ.

Въ новѣйшихъ часахъ, почавши зъ 1848 р., вôдкрыто золото въ нанесенôй землѣ въ Каліфорніи въ Америцѣ. Повстала тодѣ страшенна еміґрація до Каліфорніи. Хто щасливо вчасно прибувъ, той въ короткôмъ часѣ стававъ богачемъ. За оденъ день можна було назбирати золота неразъ повный наперстокъ за 10 и 20 долярôвъ и богатство краю росло. Мѣста и села выростали якъ зъ землѣ. Пустинѣ замѣнялись на гарнû левады и огороды.

Та вскорѣ вызбирано золото и взято ся до копаня його зъ землѣ. И тодѣ ще добувано його богато. Теперь тû богатства въ великôй части вычерпанû.

Небавомъ вôдкрыто однако такъ само великû богатства золота въ Австраліи, а ще пôзнѣще въ Трансвалю въ Африцѣ а усюды въ грудовникахъ и въ нанесенôй землѣ, такъ що майже усе золото, яке маемо, походить не зъ копалень а зъ нанесеныхъ грудовиць. Велику скôлькôсть золота дае и Ураль и то вже майже 100 лѣтъ.

Золото, якъ сказано, служить на оздобы, до позолочуваня и на монету. Зъ одного кільо золота бють 3280 коронъ, а 3444·4 франковъ.

Ремѣсники рахують золото на караты. 24 каратне золото е чистымъ металемъ. 14 або 18 каратне мае 14 взглядно 18 частей золота а 10 взглядне 6 частей примѣшки.

Тû банки, що бють монету зъ золота, рахують теперь скôлькôсть металю въ монетѣ на проценты. На примѣръ въ австрійскихъ коронахъ е 90 частей золота а 10 частей срѣбла и мѣди. Срѣбло и мѣдь додаесь тому, щобъ монета була твердшою и щобъ такъ не стиралась.

Кôлько золота добувають рôкъ рôчно зъ землѣ, чи властиво кôлько его назбирують?

Що до того, скажу коротко, що Европа продукуе его дуже мало. Найбôльше золота дають краѣ ново вôдкрытû. Стане то зрозумѣлымъ, коли зважить ся, що золото, яке находить ся въ вульканічныхъ скалахъ въ земли е тяжко приступне, тому вызбируесь майже тôлько то золото, що находить ся въ земли знесенôй. Полученû Державы, въ котрыхъ жиемо, дають ще майже найбôльше золота зъ усѣхъ краѣвъ и то головно стейты Колоредо и Каліфорнія.

Що до вартости добутого золота, то рѣчь представляесь такъ:

Въ 1902 р. добули:

Полученû Державы	за 80,853.000	дол.
Австралія и Нова Зеляндія	81.315.000	,,
Росія . . .	за 29.971.000	,,
Трансваль . .	за 35 211.000	,,
Канада . . .	,, 19,500.000	,,
Мексікъ . . .	,, 9,067.000	,,
Индія брітійска .	,, 9.808.000	,,
Усѣ прочû державы	,, 35,439.000	,,
Разомъ	за 299,866.000	дол.

Сôль.

Коли въ давнину приймали якого важного гостя: цѣсаря, владыку, князя, то подавали ему хлѣбъ и сôль на знакъ гостинности. Коли дякуемо кому за гостину, коли пращаемось зъ кимъ, коли дякуемо за добро яке, то дякуемо за хлѣбъ сôль. Пожиточныхъ для людськости людей, звемо солію землѣ. Коли однакъ зерно або порошинка соли впаде до ока то пече и тому коли хтось заподѣе комусь якесь лихо, и стоить на завадѣ, то кажемо, що вôнъ е „сôлю въ оцѣ“.

Де находить ся сôль?

Уся сôль яку мы вживаемо находить ся, або находилась колись въ мори. Звôдки и якъ вона достала сь до моря, о тôмъ будемо заразъ говорити.

Мы вже зъ попередного знаемо, що земля творить грубу скорупу. Та скорупа складаесь зъ рôжныхъ скалъ, зъ рôжныхъ камѣнѣвъ. Въ камени знову е рôжнû части. Тамъ е желѣзо, глий чи алюміній, магнезій, потасій, содій, кремень и т. д. Вода що зъ дощу вникае въ землю, проникае такожь и скалы и роспускае то що легко даесь розпустити. Знаемо, що вода всѣ елементы и всѣ полученя елементôвъ розпускае. Але не всѣ однаково легко вона розпускае. Однû полученя розпускають ся дуже легко и въ великôй скôлькости, другû тяжко. И такъ вода розпускае сôль, вона розпускае однакъ и шкло. Сôль розпускае вода дуже легко, бо до шклянки воды можемо насыпати навѣть трету часть соли, то вся та сôль розпустить ся.

Такъ отже вода що вникае въ скалы розпускае сôль, котра тамъ находить ся хоть въ инчихъ полученяхъ, и тую сôль несе вода зъ собою тоненькими жилами въ бôльшû, потôмъ ще въ бôльшû и выходить зъ землѣ яко жерело. Жерелянû воды збирають ся въ потоки, потоки въ рѣки и несуть сôль до моря.

Чому вода въ рѣцѣ не солона, коли то правда, що рѣки зносять сôль до моря и що вона въ нихъ находить ся.

Вона не солона тому, що тои соли въ рѣкахъ е дуже а дуже мало и мы языкомъ не можемо навѣть розпôзнати що вона тамъ е. Але за то ученый пôзнае то леґко за помочію рôжныхъ способôвъ.

Такъ сôль дôстаесь до моря зъ гôръ и то вже звѣсно.

Може теперь хтобы запытавъ, особливо хто зъ дѣтей, звôдки беруть ся жерела, котрû вѣчно выплывають и кôнця имъ нема?

Вода въ мори паруе, вѣтры несуть тую пару на всѣ стороны, несуть и на сушу и ту головно въ горахъ пара та паде, яко дощь. Часть воды дощевои сплывае по убôчахъ въ потоки, вони збирають ся въ рѣки и плывуть до моря. Такій круговоротъ воды вôдбуваесь разъ у разъ, вѣчно. Тому вода змогла выполокати таке велике множество соли зъ гôръ и знести до моря.

Кôлько жь е соли въ морѣ?

Въ морѣ е на кождыхъ 100 лѣтрôвъ воды три кôльограмы соли, то е колибъ вываривъ 100 лѣтрôвъ воды морскои такъ, щобъ вона выкипѣла, то дôставбы зъ кôльо соли.

Звôдки и якъ дôстаемо сôль?

Сôль яку мы вживаемо дôстаемо въ рôжный спосôбъ.

Найбôльше соли дôстаемо зъ копалень.

Я сказавъ, що сôль находить ся у всѣхъ скалахъ скорупы земнои. Однако не треба думати, що мы можемо дôстати сôль прямо зô скалы. Вона находить ся въ скалѣ въ дуже малôй скôлькости и въ такихъ полученяхъ що еѣ звôдтамъ добувати нѣякъ не оплатило бы ся.

Сôль, що находить ся въ копальняхъ соли въ земли, дôсталась до тыхъ копалень зъ моря слѣдуючимъ способомъ.

Вы бачили богато свѣта, то бачили въ рôжныхъ мѣсцяхъ, що море декуды врѣзуесь глыбоко въ сушу, особливо тамъ де впадають до него великû рѣки. Вы знаете крôмъ того, що якъ вы ѣхали до Америки, особливо лѣніею пôвнôчною, котрою йдуть англійскû кораблѣ зъ Квінставнъ, то на пôвъ дня ѣзды вôдъ Новои Фунляндіи люде почали говорити о тôмъ, що корабель може осѣсти на лавахъ пѣсковыхъ и почали трошка непокоитись. Опôсля вы перейшли лавы пѣсковû, и лекше вôдôтхнули, бо вы знову вплыли на глыбше море. Отже подумайте, що колибъ въ тôмъ мѣсци де теперь пѣсковû лавы, дно морске въ передъ потоповыхъ часахъ пôднеслось, то межи валами, а сушею повсталобъ озеро зъ солоною водою. Представте собѣ, що тое озеро поволи высохлобъ. Розумѣесь сôль осталась бы на днѣ морскôмъ. Пôзнѣще тая верства соли зôсталабъ прикрытою пѣскомъ, котрый бы вода знесла зô суши, зъ гôръ и такъ сôль найшлась бы пôдъ землею, и еи пôзнѣще люде вôдкрыли бы и почали бы копати. Такъ власне находимо мы сôль въ копальняхъ. Та сôль неразъ е чиста, неразъ перемѣшана пѣскомъ, глиною, асфальтомъ, бітуміномъ и т. д.

Такû копальнѣ соли находять ся всюды, на рôжныхъ мѣсцяхъ и звôдтамъ добувають сôль такъ звану камѣнну, то значить досыть тверду и еи треба потовчи и доперва такъ можна нею солити. Вона не е дрôбна, то еѣ зле зъ хлѣбомъ ѣсти, але до страви, розумѣесь, дуже добре кидати. Такои соли у насъ дуже мало уживають.

Другимъ способомъ якъ приходить сôль е слѣдуючій. Представте собѣ пôдъ землею де е поклады соли велику заглубину. Въ тôй заглубинѣ збираесь вода и розпускае сôль. Коли мы тамъ вывертимо дѣру, то можемо тую солону воду помпувати; а коли тую воду вôдваримо, и набемо въ начиня, то дôстанемо товпки соли, такû якû купуемо въ Старôмъ Краю.

Часами бувае, що якъ люде вже выбрали чистѣйшу сôль камѣнну, тодѣ впускають зъ потокôвъ пôдъ землю воду, щобъ вона розпускала сôль, яка ще тамъ находить ся, але яко вже змѣшана зъ землею. Потôмъ тую солону воду выпомповуесь и вываруесь зъ неи сôль. То е третый спосôбъ, якъ дôстаесь сôль.

Четвертый спосôбъ е слѣдуючій. Надъ моремъ, на самôмъ березѣ копаесь яму на кôлькадесять квадратовыхъ метрôвъ велику и напускаесь въ ню зъ моря воды. Потôмъ шлюзу вôдъ моря замыкаесь и вода въ ямѣ на сонци паруе и лишае на днѣ моря сôль. Такъ роблять однако тôлько въ горячихъ краяхъ, де богато сонця, бо перше мусить выпарувати богато воды, нѣмъ остане троха соли.

Въ зимныхъ знову краяхъ морозять воду. Вода мерзне и лишае на сподѣ чисту сôль. Такъ дôстаесь сôль рôжными способами.

Сôль е для нашого тѣла до травленя и здоровля конче потрѣбна. Тому страву треба солити. Сôль е потрѣбною такожь для худобы и декуды дають занечищену сôль худобѣ лизати. Коли однако за богато соли з'ужити тодѣ вона дуже шкодить. Я бачивъ що кôтъ що з'ѣвъ дуже богато солонои свинины такъ высохъ якъ трѣска, а то тому, що сôль е сильною отруею, коли не вмѣру споживаесь, такъ якъ и горѣвка и тютюнъ.

Що ще сказати вамъ цѣкавого про сôль?

Коли де въ земли е бôльше соли, то заразъ пôзнати по ростинахъ якû тамъ ростуть. На солоныхъ земляхъ будуть рости цѣлкомъ инчû ростины, якъ на несолоныхъ и вченû неразъ по ростинахъ пôзнають землю загаломъ, а сôль спеціяльно, бо деякû рослины люблять бôльше солоный грунтъ, инчû не зносять его.

Такъ само звѣрята що жиють въ водѣ. Однû рыбы на пр. жиють тôлько въ солодкôй водѣ въ рѣцѣ, другû тôлько въ солонôй морскôй водѣ.

Колибъ узяти звѣря, що живе въ мори и пустити въ ставъ, то воно заразъ згине. Инче буде жити довше. А е и такû звѣрята, що люблять воду тôлько трошки солону на примѣръ въ лиманахъ отъ на пр. тамъ де Гудзонъ впадае въ Нюйорку до моря. Тамъ вода ще не дуже солона хоть и не солодка.

Алюміній.

Кождый зъ читачѣвъ видѣвъ вагу, на котрôй можна зважитись за одного цента. Та вага зроблена зъ ясного бѣлого металю. Може хто пытавъ ся кого, якій то металь? Такъ я вôдповѣмъ, що той полискуючій, до срѣбла подôбный металь, зъ котрого зроблена вага называесь алюміній.

До недавна нѣхто не знавъ того металю, а теперь вже бачите его усюды и зъ него роблять ваги, печи, замѣсть зъ желѣза, посуду, пера и усякû, усякû выробы. Тому треба намъ знати, де алюміній береть ся.

Алюміній е металь такъ якъ желѣзо, якъ золото, мѣдь и т. д. Але коли за тамтыми металями треба шукати неразъ сотки метрôвъ глубоко пôдъ землею, то матеріялъ зъ котрого роблять алюміній находить ся на верха землѣ. Алюміній добувають зô звычайнои жовтои глины. Нѣхто не сподѣвавбы ся, що въ глинѣ находить ся такій гарный металь. А глина е власне алюміній полученый зъ однымъ газомъ що зве ся кисень. Треба тôлько певнымъ способомъ вôддѣлити кисень и зъ глины дôстанемо алюміній, такъ якъ зъ руды желѣзнои по вôддѣленю зъ неи примѣшокъ и полученъ дôстаемо чисте желѣзо.

Коли люде дôзнались, що алюміній находить ся въ глинѣ. почали дуже тымъ интересуватись. Подумайте, що глина е всюды и за нею не треба яжь въ горахъ копати и тому думали люде, що усе що теперь зъ желѣза, можна буде робити зъ алюмінію. Подумайте ще, що алюміній е 3 разы лекшій якъ желѣзо, отже вôзъ, чи вагонъ, чи машина зроблена зъ алюмінію булабъ 3 разы лекша якъ зъ желѣза, отже на пр. цѣлый поѣздъ желѣзничій бувбы 3 разы лекшій колибъ бувъ зробленый зъ алюмінію, а не зъ желѣза. Значить ся щобъ его дотягнути трэбабъ було 3 разы менчои силы, то й вугля выходилобъ 3 разы менче.

Тому люде почали надѣятись, що незадовго буде все зъ алюмінію и настане вѣкъ алюмінію, такъ якъ тû часы що мы въ нихъ жиемо называють ся вѣкомъ желѣзнымъ.

Показалось однако, що хоть алюмінію е богато въ глинѣ, а глина е всюды, то мимо того алюміній не може бути таншій. Чому? Тому, що его зъ глины добути е дуже тяжко. На то треба значныхъ грошей и тому алюміній мусить бути дорогій, дорозшій навѣть якъ мѣдь, бо фунтъ алюмінію коштуе 30 центôвъ, а фунтъ мѣди 12—20 центôвъ.

Такъ люде завелись въ надѣяхъ, якъ то часто бувае и алюмінію вживаесь на рѣчи трошка дорозшû не буденнû.

До того дуже тяжко дôстати алюміній цѣлкомъ чистый, а показалось, що якъ вôнъ тôлько трошка занечищеный якою домѣшкою, то вода його перегрызе дуже легко. Тому вôнъ не пригожій на пр. на бляху.

Та все таки ужите алюмінію розширяесь. Хто бувъ въ Кіевѣ, той бачивъ богато церковь критыхъ золотою бляхою. Але е тамъ и одна церква св. Андрея. Вона покрыта бляхою зъ алюмінію и блищить дуже гарно до мѣсяця неначе синяве срѣбло. Въ захôдныхъ стейтахъ Америки дроты телеґрафічнû роблять теперь такожь зъ алюмінію а не зъ мѣди.

Алюміній добувають зъ глины електролізою.

Металѣ мають то до себе, що коли якû небудь 2 металѣ змѣшати зъ собою, або якъ каже вченый розпустити одного въ другôмъ, то та мѣшанина буде дуже тверда, твердша якъ тû металѣ поединчо. Тому мы до мягкого золота додаемо мѣди, коли хочемо робити грошѣ на те, щобъ вони не такъ легко стирались. Такъ само коли алюміній ростопимо и змѣшаемо зъ мѣдею, то та мѣшанина стане дуже тверда. До того и барву мае та мѣшанина инчу. И такъ коли возьмемо 8 частѣвъ алюмінію, а 92 частѣвъ мѣди, то дôстанемо металь барвы такои якъ золото. А коли возьмемо 97 частѣвъ алюмінію а 3 части мѣди, то мѣшанина буде мати барву ще бѣлѣйшу якъ самъ алюміній. Така мѣшанина алюмінію и мѣди называесь бронзъ алюмінійовый. Такій бронзъ е дуже придатный на рôжнû рѣчи, бо е твердый, елястичный и не легко пôддаесь химічнымъ реагенціямъ, то е не легко псуесь. Зъ него золотники роблять рôжнû оздобы. Вôнъ служить такожь на части машинъ.

(Дальше буде)

Листъ изъ Старого краю

Въ галицькôмъ соймѣ не ураджено доси нѣчого позитивного, а тратить ся головно часъ на перше читане рôжныхъ внесень, якй опôсля вôдсилаеть ся до рôжныхъ комісій. Зъ цѣлого перебѣгу нарадъ видно, якъ се зрештою кождому звѣсно, що польска шляхта, яка пануе неподѣльно въ теперѣшнôмъ соймѣ, не думае нѣколи уступити ся, ажь доки еи силою зъ еи мѣсць не выпруть, анѣ не думае хочь про людське око показати ся трохи справедливою.

Найлѣпшимъ доказомъ на се исторія внесень о реформу выборчого закона до сойму.

Теперь уже всѣ тй люде, що дѣйсно стремлять до поваленя теперѣшныхъ несправедливыхъ порядкôвъ, абы на ихъ мѣсци завести всесторонну свободу, необграничену нѣякимъ, хочьбы й „народнымъ" правительствомъ, и загальный добробутъ, — знають, що загальне выборче право не е нѣякимъ лѣкомъ на людську неволю и нужду и що тамъ, де есть якъ найширше выборче право до всѣхъ можливыхъ законодатныхъ институцій (Швайцарія, Франція, Америка и т. п.), пануючй и маючй клясы такъ само угнетають и вызыскують робучій нарôдъ, якъ и тамъ, де выборче право ограничене, або його й зовсѣмъ нема. Мы знаемо, що зло не въ тôмъ, що сей, а не той пануе, але едино въ тôмъ, що загаломъ можливе е панованє людей надъ людьми.

Але е ще богато людей, котрй не дôйшли ще до пôзнаня сеи правды и думають, що коли-бъ лише завести загальне выборче право, то тодѣ теперѣшнй порядки гнетъ змѣнили бы ся. Є й такй люде, що зовсѣмъ не хотять усувати всякого панованя, бо думають, що панованє одныхъ надъ другими е конче потрѣбне, лишъ абы те панованє було справедливе.

До такихъ людей належать такожь руськй політики въ Галичинѣ, якй признають потребу власти, лишь не хотять абы надъ руськимъ народомъ панувала польська шляхта, тôлько тй, кого самъ руській нарôдъ выбере. Такъ иньшй поступовй партіи въ Галичинѣ, якъ польськй людовцѣ, соціяльна демократія и т. п. думають такъ само, т. е. не хотять касувати власти, тôлько, абы та власть походила зъ волѣ народа. Люде и партіи зъ такими переконанями домагають ся въ Галичинѣ выборчои реформы въ напрямѣ загального выборчого права.

Въ теперѣшнôй сесіи галицького сойму поставлено два внесеня въ справѣ выборчои реформы до сойму. Одно поставивъ руській посолъ д-ръ Евгенъ Олесницькій, домагаючи ся заведеня пятои куріи зъ 15 мандатами, въ якôй право голосованя мали бы тй, що його доси не мають, а такожь скасованя теперѣшныхъ правыборôвъ у четвертôй (хлопськôй) куріи и заведеня безпосередныхъ выборôвъ, т. е. абы кождый, хто мае право до голосованя, голосувавъ не на выборця, а просто на посла. Пос. Олесницькій нарочно поставивъ таке скромне, мінімальне внесене, абы шляхта не выкручувала ся тымъ, що воно не можливе до сповненя, — але переконавъ ся, що шляхта не думае дати добровôльно навѣть найменшои дробницѣ. Його внесене вôдôслано до адміністраційнои комісіи, въ якôй сидять самй шляхтичѣ, и тамъ йому зроблять „капутъ". Така сама доля, т. е. вôдôсланє до адміністраційнои комісіи стрѣтила такожь внесене польського „людовця" Стапіньского зъ жаданемъ заведеня загального выборчого права.

Законъ про рентовй оселѣ мае незабаромъ прійти пôдъ нарады сойму, а въ комісіи вже бувъ предметомъ нарадъ. Якъ звѣсно, законъ сей обчисленый на те, абы руську Схôдну Галичину скольонізувати Мазурами, щобъ цѣла Галичина мала характеръ выключно польського краю зъ руською меньшостію, — и тому и руськй послы и весь рускій нарôдъ вôдъ самого повстаня того проекту ажь доси усе протестувавъ противъ заведень рентовыхъ осель. Той протестъ повторивъ рускій клюбъ соймовыхъ послôвъ такожь у своѣй заявѣ, вôдчитанôй на першôмъ засѣданю сойму д. 30 вересня с. р. Ажь теперь повѣявъ якійсь иньшій вѣтеръ. Дивнымъ дивомъ членъ руського клюбу москвофілъ о. Ефиновичь, той самый, що при доповняючихъ выборахъ зломивъ народну солідарнôсть, кандидуючи зъ рамени москвофілôвъ и польськои шляхты противъ сецесіоніста Барвѣньского, а мимо того бувъ принятый до руського клюбу, заявивъ аґрарнôй комісіи, що законъ про рентовй оселѣ корыстный якъ для Полякôвъ, такъ и для Русинôвъ, кобы лишь тôлько Русинамъ забезпечено вплывъ на його выконуванє. Се становище о. Ефиновича такъ утѣшило шляхтичѣвъ, що одинъ изъ нихъ, голова арґарнои комісіи, ажь подякувавъ йому за ту заяву, заявляючи одначе рôвночасно, що Русинамъ не можна забезпечити нѣякого вплыву. Се дивне и незгôдне зъ волею народа поступованє члена руського клюбу напятнувало вправдѣ „Діло", але на тôмъ и скôнчило ся. Руській клюбъ давъ поясненє, яке нѣчого не поясню̂е и тихо-ша! „Заступники народа" не вважають за вôдповѣдне выяснити передъ народомъ свое поступованє. Зрештою побачимо пôдчасъ нарадъ надъ закономъ въ соймѣ, якій теперь повѣявъ вѣтеръ межи руськими послами, а покищо здаеть ся намъ, що вони поза плечима народа нюхають ся по тихо зъ польською шляхтою, чи бы чого не выторгувати, а потôмъ скажуть, що законъ про рентовй оселѣ и такъ бувъ бы ухваленый, отже треба було бодай за него выторгувати щось иньшого. Мабуть ходить о одну руську ґімназію та о запомогу на будову руського театру. Певна рѣчь, що законъ про рентовй оселѣ буде ухваленый, хочь бы руськй послы сему не-знати-якъ противили ся, але на нашу думку нехай уже насъ кривдять противъ нашои волѣ, а не за нашою згодою. Та на жаль руськй політики все ще не забули приповѣдки, що „покôрне теля двѣ мамы ссе".

Що-до заложеня руськои ґімназіи, то вôдповѣдне внесене д-ра Олесницького вôдôслано до шкôльнои комісіи, але не знати, що зъ нимъ буде, бо польскошляхотськй ґазеты пишуть, що ще не прійшовъ часъ, абы Русинамъ дати нову ґімназію, бо ще не выкорѣнено мѣжъ Русинами „гайдамацтва".

Москвофілы,

якъ звѣстно, старають ся зъ усѣхъ товариствъ, въ якихъ мають деякій вплывъ, повыкидати Русинôвъ, абы самымъ у тыхъ товариствахъ господарювати. Въ тôй цѣли вони вже зъ давна рили пôдъ Русинами въ товариствѣ „Ризниця" въ Самборѣ, яке займаеть ся выроблюванемъ церковныхъ знарядôвъ, ажь наконець на загальныхъ зборахъ въ вересни с. р. перевели все по своѣй воли, не допускаючи насильствомъ нѣкого изъ своихъ противникôвъ до голосу. А мусѣло тамъ щось дуже „гарного" дѣяти ся, коли члены-Русины були приневоленй ажь подати до суду скаргу зъ причины покривдженя своихъ членськихъ правъ черезъ выдѣлъ. Що на се скаже судъ, поки-що не знати, але цѣла історія показуе, що то за зѣле, тй москвофілы и якъ зъ ними треба поступати Русинамъ, коли хотять ся ихъ позбути.

Вѣчный слуга...

Вы знаете пѣсню „Не пора", въ якôй говорить ся, що не пора служити Москалямъ та Полякамъ, але пора працювати для власнои вôтчины. Й певне здаеть ся вамъ, що нема мѣжь Русинами такого, що не признавъ бы правды тымъ словамъ. А одначе у насъ въ Галичинѣ найшовъ ся такій Русинъ, и то не хто-будь, а руській священикъ и звѣстный руській композиторъ о. Евгенъ Купчиньскій, въ однôй изъ своихъ композицій уживъ мелодіи пѣснѣ „Не пора", а коли за се напала на него польсько-шляхотська ґазета „D. Polski", вôнъ надрукувавъ въ 464 ч. тои ґазеты заяву, що не солідаризуеть зъ аґітаційнымъ змѣстомъ пѣснѣ „Не пора". Тымъ самымъ о. Купчиньскій признае, що зле роблять тй, котрй голосять, що не треба служити Полякамъ або Москалямъ, тôльки своѣй вôтчинѣ, и вôнъ, о. Купчинській не годить ся зъ тымъ, бо на його думку Русинъ таки повиненъ служити тымъ, що хотять надъ нимъ панувати. И що вы скажете на те, що зъ усѣхъ руськихъ ґазетъ лишь оденъ „Новий Громадський Голос" напятнувавъ сей рабській поступокъ о. Купчинського?! Коли бѣдный хлопъ вôзьме за голосъ пятку, абы поратувати свою бѣду, то всѣ ґазеты кричать „хрунь!" — въ чѣмъ зрештою мають рацію, — але чому такъ само не напятнують вони такого чоловѣка, якъ о. Купчиньского, вôдъ котрого можна чей-же бôльше вымагати патріотизму, якъ вôдъ бѣдного, темного хлопа?!

11 жовтня 1904. *М. Л.*

ДОПИСИ.

Зъ Tyre, Pa.

Прошу помѣстити пару слôвъ про те нещасте, яке тутъ стало ся про піятику въ Суботу вечеръ дня 1-го Октобра. Вправдѣ Святе Письмо каже, що не треба судити, абы и насъ не судили, але я мыслю, що не шкодить людей вôдъ пôдлои пути на добру навернути. Нещасте сталось зъ Юріемъ Стружакомъ, Русиномъ зъ унґварскои столицѣ. Вôнъ е жонатый и мае свôй гавзъ. Коли въ Суботу довѣзъ бірменъ пива и палюнки, зачали краяне при піятицѣ забавлятись, танцювати и т. д. Але оденъ зъ тихъ, що танцювали, мавъ при собѣ револьверъ и не добре му було зъ нимъ танцювати, отже давъ ґаздѣ вôдложити. Ґазда Юр. Стружакъ ставъ револьверъ обзирати и ще зъ другимъ, що зве ся Юрій Кучера, але такъ нещасливо, що револьверъ выстрѣливъ и куля попала Стружакови просто въ живôтъ. Вôнъ повальвъ ся на землю и за кôлька мінутъ скôнчивъ житє. Похоронъ вôдбувъ ся дня 3-го Октобра. Бувъ на нѣмъ сполокъ ч. 375 I. K. S. J., братство зъ P. S. J. до котрого небôщикъ належавъ и майнерска юнія. Такъ само було на погребѣ много людей. Погребъ вôдправивъ священикъ зъ Питсбурґа. Словомъ похоронъ вôдбувъ ся красный, але що то зъ того, коли молодый чоловѣкъ мусѣвъ передвчасно пôти до землѣ гнити и зоставивъ жену зъ двома дѣтьми — а то все черезъ піятику. Братя Русины застановѣть ся надъ собою, покиньте вже разъ тоту плюгаву, бо черезъ неи вже не оденъ оставивъ вдовою молоду жену а дѣти сиротами.

Ю. Ц.

Зъ Єйтсборо, Па.

Несподѣвана смерть.

Дня 24 Октобра ишовъ собѣ задуманый оденъ Полякъ зъ почты, куды ходивъ дивитись чи нема листу вôдъ жѣнки и надѣхавъ на него угльовый тренъ, зломивъ ему каркъ, поломавъ кости, забивъ на мѣсци. Привезли тѣло до ґазды де мешкавъ черезъ 2 роки, але похорономъ нѣхто не хотѣвъ занятись, бо до жадного братства не належавъ, а 100 долярôвъ, якй мавъ мати, десь такъ сховавъ, що нѣхто о нихъ не знае. Выходило вже на таке, що тѣло булобы пôдъ голымъ небомъ остало, але трафили ся чужй люде, що згодили погребника и обѣцяли назначену суму сколектувати и такъ его поховали. Чи сколектують потрѣбнй грошѣ — не знати, бо люде кажуть, чому нѣгде неналежавъ коли тутъ е 3 братства. А небôщекъ говоривъ такъ якъ многй иншй говорять: „Нащо менѣ братства? Волю тй грошѣ пропити. Я не прийшовъ тутъ вѣкувати, зароблю на довгъ и шифкарту та иду до краю." Але не все такъ выходить якъ чоловѣкъ собѣ думае. — Братя, берѣть собѣ примѣръ, зъ того припадку и вступайте до брацтва. Мы тутъ такожь маемо брацтво ще вôдъ 1901 року и принимаемо вôдъ 16 до 25 лѣтъ безъ вступного, а вôдъ 25 до 35 за половину вступного. Брацтво належить до Союза. Въ разѣ нещастя нѣхто не потрѣбуе колектовати на члена, а Союзъ заплатить родинѣ 600 долярôвъ. Въ той спосôбъ если родина втратить любого сына, брата, мужа або дѣти любого тата, то хотяй его бôльше непобачать але будуть мати бодай сю потѣху, що небôщикъ дбавъ о нихъ и не забувавъ о нихъ. А скôлько то разы ся трафить що чоловѣкъ наробить довгу, ще й на дорогу позичить, прийде туть и незаробить, бо робота лихо йде, або хорый и такъ згине въ чужôмъ краю! Або скôлько е такихъ выпадкôвъ, що чоловѣкъ иде здоровъ до роботы, а о годину пôзнѣйше вже несуть его покалѣченого, поломаного або неживого зъ майнôвъ, або безъ очей або рукъ зъ фабрики. Дежь тогды ся обернешь, що зробишь чоловѣче — если не належишь до братства и до Союза? А жѣнка и дѣти безъ цента, голоднй и нагй! А жидъ за довгъ вже ґрунтъ забирае! Подумай си брате! Чи не лѣпше забеспечити себе и свою родину? Тожь вступайте всѣ громадно до браствъ и до Союза и тутъ и на кождôмъ плейзѣ, по цѣлôй Америцѣ. Не тратьте часу, вступайте сейчасъ, щобы борони Боже не спôткала васъ така нещасна доля якъ того Поляка на нашôмъ плейзѣ.

Петро Шевчикъ,
председатель братства.

Зъ Coatesville. Pa.

У насъ робота иде дуже помалу, найбôльшй фабрики замкненй. Най ся нѣхто зъ нашихъ Русинôвъ не важить ити сюда за роботою, бо ту роботу тяжко достати. Найбôльши фабрики Iron & Steel Co. суть замкненй на мѣсяць. Нашихъ Русинôвъ тутъ не богато, найбôльше е Полякôвъ. Церкви рускои тутъ нема, костела польского такожь нема, тôлько айрискій. Нашй люде богато не ходять по церквахъ, бо они собѣ богослуженя дома вôдправляють. Принесуть до гавзу кôлька баксъ пива, добре ся понапивають тай потому зачинають таке богослужене: оденъ другого за волосе тай по плечахъ дровномъ. Та на другій день иде до скваера скаржити. Заразъ собѣ бере жида за тлумача, дасть ему пять долярôвъ, бо жидъ каже: Но, цюесь Иванъ, ты бы ему дарувавъ? Я зъ тобою пôду на Честеръ на кортъ заскаржу его, ты навчишь ему. Вôнъ тобѣ заплатить 100 долярôвъ за пискъ, же ти выбивъ. Такъ нашй Русины красно жиють въ Котсвилъ. Такъ Русины Лемки поправте ся, часъ вамъ ся взяти до дѣла, бо скваеры грошѣ беруть, добрй цигары курять, красно пиво пють и кажуть, що гонґеріенъ крейзі. Деякй ґаздынѣ собѣ красныхъ хлопцѣвъ на бордъ пріймають, щобы ихъ любили. Ихъ мужѣ на нôчь роблять, то они принесуть собѣ виски и зъ молодцями пють. Якъ котрый бурдинґеръ не хоче зъ такою тримати, то она каже: ты поляку дурный, анѣ ему воды неподасть, мовить: можешь и такъ спати; на що ся день вдень будешь мити, въ недѣлю ся умиешь. А постеля у неи еще непрана якъ куплена, бо она самя 2 тыжнѣ шію немыту мае. Такъ деякй тутешнй ґаздинѣ жиють красно..

Иванъ Ґродъ.

„SVOBODA"
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16, 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"
часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:
Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$2.00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу" через Книгарню Шевченка ул. Чарнецкого 26, Львôв.

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджистрованыхъ листахъ, або через експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достаєте вôдъ почтаря або агента на експресовôмъ офисѣ, пошлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA"
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы єго адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свôй старый адресъ.

Замѣтки.

О. Годобай розписавъ недавно сему листы до угорскихъ священикôвъ зъ просьбою, щобы вôдправили Службу Божу за пок. о. Молчанія. Листы сї були писані не по руски але по ангèльски. Против сему запротестувавъ публично о. Злоцкій зъ Лансфордъ, Па. При тôй способности жадає о. Злоцкій, щобы о. Годобай доказавъ, що вôнъ справдѣ є протонотарємъ и папскимъ домашнымъ прялатомъ, бо бувъ часъ, коли о. Годобай выставлявъ себе викарієм а опôсля показалось, що се брехня. О. Годобай заскаржививъ бувъ о. Злоцкого ще давнѣйше передъ краєвыми властями, що вôнъ бунтує против мадярского уряду и переходить на православіє. И одно и друге було брехнею. Той самъ о. Годобай оскаржививъ такожь всѣхъ галицкихъ священикôвъ и жадавъ ихъ вôдклику до краю. Прегарный кандидатъ на епископа американьскихъ греко-католикôвъ. Се той самъ о. Годобай, до котрого свого часу галицкій митрополитъ радивъ галицкимъ священикамъ зближитись и вразъ въ нимъ стремѣти до заведеня ладу въ тутешныхъ церковныхъ справахъ.

Царославный батюшка зъ Ансонії, Конн. обѣцяє „Свободѣ" 1000 долярôвъ, если „Свобода" докаже, що дописъ зъ Ансонії, недавно въ нѣй друкована є правдива. Видно батюшка має грошѣ, коли обѣцяє таку суму и тому теперь зовсѣмъ не дивуємось, що єго парохіяне не поднесли єму платнѣ. Ну, але мы на обѣцянки царославныхъ батюшкôвъ не дуже ласі.

Кôлька рокôвъ тому назадъ оденъ протоєрей заложивъ ся о 100 долярôвъ, що выхлопоче дозвôлъ надруковати въ Росиї православный катехизмъ по украиньски. Поѣхавъ до Росиї взявъ зъ собою переклад катехизму, але дозволу друковати єго не доставъ. А 100 долярôвъ? Тѣ и до днесь спочиваютъ въ кишени протоєрея. Ось чого варта обѣцянки царославныхъ батюшкôвъ!

Выборы

за плечима. Міліоны долярôвъ выдано на аґітацію, десятки тысячь бесѣдникôвъ стараютъ ся переконати своихъ слухачѣвъ о единоспасаемости партіи, яку заступаютъ, вôдозвы, брошуры а то и зовсѣмъ показьні книжочки десятками тонôвъ друкують и розкидають по краю.

Въ выборчôй борбѣ беруть участь: партія републиканьска, демократична, робôтнича або соціялістична, прогибишенъ и другі. Двѣ перші зъ нихъ найсильнѣйші, тому варта про нихъ згадати. Такъ само и про третю партію, соціялістичну, бо се партія робôтнича а загалъ тутешныхъ Русинôвъ — се робôтники. Про другі партіи нема що говорити, бо они або дуже малі або не мають въ собѣ нѣчо цѣкавого для робôтника.

Чогожь тѣ всѣ партіи борють ся, чого хотять?

Они борють ся о власть, борють ся о силу, бо котра партія выбере своихъ людей до урядôвъ — та партія буде порядкувати народными справами пôсля своеи думки и розумѣня.

Мѣжь републиканьскою а демократичною партією є рôжниця не велика, бо хочь они и якъ на око „жерують ся" мѣжь собою, то таки и одна и друга заступає не кого другого а богачѣвъ — капиталістôвъ. Доказôвъ на се тысячѣ. Примѣромъ, републиканьскій кандидатъ на президента и теперѣшный президентъ Рузвельтъ, будучи ще ґовернеромъ Ню-Йорку, выславъ поліцію, щобы стрѣляла страйкерôвъ въ Кротонъ, коли тѣ домагались 8-годинного дня працѣ. На всѣ до неба вопіючі кривды, які єго приятель ґенералъ Белъ заподѣявъ майнерамъ въ Колорадо, Рузвельтъ нѣ вусомъ не моргнувъ. Такъ само вôдносить ся до робôтникôвъ кандидатъ партіи демократичнои Паркеръ. Якъ судія вôнъ узнавъ неконституційнымъ 8-годинный день працѣ. Товаришъ Паркера, кандидатъ на вайсъпрезидента постаравъ ся о те, що въ Вестъ Верджинії не вôльно закладати юнійи а кождого, хтобы важивъ ся таке робити, карає судъ. Про менчі рыбы не говоримо.

Єсли зважимо, що въ Сп. Державахъ на кождого богача, (якій має вôдъ $16.000 до $264.000 маєтку або и больше), припадає 8 бѣдныхъ людей, (що мають вôдъ $150 до $1.500), се є робôтникôвъ, то зміркуємо, що є много робôтникôвъ, які належать до партій богачѣвъ.

Чому? Чи може нема партіи, котрабы заступала интересы робôтникôвъ? Нѣ, така партія истнує а звесь она робôтнича або соціялістична, але бѣда въ тôмъ, що робôтники американьскі ще такі темні, що не бачать якъ и републиканe и демократы обѣцяють имъ золотій грушки на вербѣ та ихъ дурять. Републиканe и демократы умысне нѣбы то бють ся мѣжь собою и тягнуть робôтникôвъ одні въ оденъ бôкъ, другі въ другій, бо знають, що еслибъ робôтники пôзнались на ихъ штуцѣ и вмѣсто ставати одні по сторонѣ демократôвъ, другі по сторонѣ републиканôвъ — злучились разомъ въ одну сильну партію робôтничу, то выбрали бы всѣхъ своихъ урядникôвъ и завелибъ такій ладъ якій бы самі хотѣли.

— —

Американьскі Русины, загаломъ беручи, майже не беруть участи въ політичнôмъ житю краю, а если беруть участь, то звычайно по примѣру другихъ американьскихъ робôтникôвъ, за склянку пива або циґаро, йдуть голосовати на демократôвъ або републиканôвъ. Рускі робôтники! Не робѣть сего. Не понижайте своеи людскои ґôдности. Єсли не голосуєте на кандидатôвъ вашои власнои, робôтничои партіи, то не голосуйте и противъ неѣ. Не голосуйте анѣ на републиканôвъ анѣ на демократôвъ. Єсли не вôддаєте голосу тимъ, котрі хочуть поліпшити вашу долю, то и не помагайте накладати на себе ще тяжшихъ кайданôвъ тимъ, котрі зъ природы рѣчи мусять бути вашими ворогами.

Хто має паперы и розумѣє що се выборы та чого котра партія хоче, нехай йде голосовати. Хтожь не розумѣє всего ясно якъ слѣдъ, нехай лѣпше сидить дома якъ мавъ бы голосувати такъ якъ єму другій покаже, бути выборчою хурудобою!

Учѣть ся.

Зближаєсь зима — добрый часъ для науки. Здалось бы єго выкористати.

На кождôмъ плейсѣ, де живуть Русины знайдесь бодай оденъ розумнѣйшій чоловѣкъ, що потрафивъ бы другихъ учити читати, писати, рахувати. На кождôмъ плейсѣ, де живуть Русины є такожь много молодыхъ хлопцѣвъ и дѣвчатъ а и старшихъ людей, що не умѣють нѣ читати нѣ писати. Чомужь бы не зарядити бодай зимовыхъ школъ для старшихъ по всѣхъ нашихъ плейсахъ, де истнують такі обставины? Намъ здаєсь, що така рѣчь конечна и дуже легка до сповненя. Треба лишь на кождôмъ плейсѣ когось, що зробивъ бы початокъ въ сѣй справѣ а дальше дѣло пôде вже само. Початокъ повинні дати передовсѣмъ священики и учителѣ, а де такихъ нема — то урядники братства або „Союза", або вконци таки тѣ самі, що хотѣлибъ учитись.

На отворене такои школы не треба великого выдатку. Де нема вôдповѣднѣйшого мѣсця, тамъ наука може вôдбуватись у першого лѣпшого чоловѣка, що має больше мѣсця въ хатѣ.

Книжки и таблички або паперъ до писаня повинні собѣ купити тѣ, що хотять учитись. Рôвножь повинні платити тому, хто учить, певну суму на мѣсяць, бо чоловѣкъ все больше цѣнить те, за що заплативъ, тай достойный есть дѣлатель своеи заплаты. Тожь до дѣла Братя и Сестры — учѣть ся, а якъ заложите де школу напишѣть про се до „Свободы", то и другі пôдуть за вашимъ примѣромъ.

Які то є люде на земли?

Такъ буде зватись слѣдуюча, осьма зъ ряду, книжочка просвѣтного выдавництва им. А. Бончевского „Слово".

Книжочка ся выйде ажь на другій мѣсяць (якъ 3 и 9 число сего выдавництва) а то зъ сеи причины, що буде сё дуже больша книжка якъ котранебудь зъ тыхъ, що выйшли попередно.

Она буде мѣстити въ собѣ описы и звычаѣ людей бѣлыхъ, чорныхъ, червоныхъ, жовтыхъ, які только жіють де на земли. Въ нѣй буде намальована такожь мапа, на котрôй кождый зможе прочитати де які люде живуть и якъ называють ся. Буде мапа, що показує, яке котрі люде мають волосе, буде нарисоване дерево, що вказує якъ одні люде вôдъ другихъ вôддѣлювались и о скôлько одні зъ другими спорôднені.

Кромѣ сего буде въ сѣй книжцѣ понадъ 20 образкôвъ, що представляють людей живучихъ по всѣхъ частяхъ свѣта: въ Европѣ, Азиї, Африцѣ, Америцѣ та Австраліи.

Ся книжка буде правдоподôбно коштовати 50 центôвъ. Пошлемо еѣ лишь тымъ, що заплатили передплату на „Слово" въ сумѣ $1.50 на рôкъ.

Хто пришле намъ **$1.00**, тому вышлемо сю цѣкаву книжку и ще 7 книжочокъ, які выйшли передъ нею — разомъ 8 книжочокъ, котрі, если куповати ихъ особно, коштувалибы долара и 70 центôвъ.

Хто намъ пришле $1.50, тому вышлемо тыхъ 8 книжочокъ вартости $1.70 и еще 3 книжочки, що выйдуть до въ слѣдуючôмъ роцѣ. А хто бы прислав намъ $3.00, тому будемо высилати и книжочки (одну що мѣсяця) и часописъ Свободу (одну що тыжня) черезъ 12 мѣсяцѣвъ.

Грошѣ посылайте на такій адресъ:
SLOVO,
Box 353, Scranton, Pa.

О що ходить?

Засудженый въ Ню-Йорку редакторъ вôдъ казеты, дуже протестує противъ сего, що вôнъ не втѣкъ зъ судовои розправы. Якъ мала ся справа, було описано въ послѣднôмъ числѣ „Свободы". Гладикъ справдѣ втѣкъ не зъ судовои галѣ, але зъ судовыхъ сѣней. Але чи се лѣпше або чеснѣйше для него? Не думаємо. Видно, боявъ ся навить до галѣ прийти. Не о се ходить звôдки вôнъ утѣкъ, чи зъ судовои галѣ чи зъ судовыхъ сѣней. И не о се ходить чи Гладикъ заплатить о. Стефановичеви тыхъ два тысячѣ долярôвъ на які єго судъ засудивъ. Але ходить о се, що судъ признавъ, що о. Стефановичь жадныхъ чекôвъ не фальшувавъ а Гладика якъ брехуна и чернителя людскои чести узнавъ виннымъ и засудивъ на заплату 2000 долярôвъ.

Крутарство жадне тутъ не поможе, бо справа є чиста, ясна якъ сонце. И Гладикъ хочь бы якъ крутивъ, не зможе змити сего пятна зô себе, яке положивъ на него американьскій судъ, коли єго засудивъ.

Война на далекôмъ Сходѣ.

Телеграмы.

Гуль (Англія) 23. Балтійська фльота, котра находить ся въ дорозѣ на далекôй сходъ, напала на пôвôчнôмъ мори на гульську фльоту рыболовôвъ и зачала безъ причины до неи стрѣляти. Пароходъ „Кране" затопивъ ся, а зъ нимъ капитанъ и оденъ морякъ. Кôлькохъ людей тяжко покалѣченыхъ. Два другі пароходы тяжко ушкоджені. Оденъ зъ нихъ має 16 дѣръ вôдъ російськихъ арматныхъ стрѣльôвъ. Здає ся, що еще больше кораблѣвъ є ушкодженыхъ. Справа мала ся такъ: На чолѣ російськои фльоты ѣхавъ оденъ корабель, котрый побачивши якусь чужу фльоту, давъ знати другимъ кораблямъ, що плыли по заду. Сейчасъ наблизили ся всѣ до першого и зачали стрѣляти до безборонной фльоты рыболовôвъ. Російська куля поцѣлила капитана корабля „Кране" въ саму голову. Вѣдомôсть о тôй пригодѣ выкликала въ Гуль велике обурене и заворушене. Сейчасъ донесено о тôмъ англійському правительству въ Лондонѣ. Чому Росіяне стрѣляли на безборонныхъ рыболовôвъ годѣ догадати ся. Залога найбольше ушкодженого корабля „Травлеръ" доносить, що адмиралъ фльоты рыболовôвъ давав зелені сиґналы свѣтляні, на знакъ, що они безборонні моряки, однакъ Росіяне мабуть не бачили тыхъ сиґналôвъ, бо засыпали ихъ градомъ куль. 18 морякôвъ є тяжко раненыхъ. Цѣлый день по выпадку, дѣяли ся страшні сцены въ Гуль, коли родина рыболовôвъ довѣдала ся о подѣѣ на мори. Цѣлу ту подѣю рôжно представляють. Коли рыболовы спостерегли, що Росіяне до нихъ стрѣляють, сейчасъ повôдтинали сѣти, котрыми тогдѣ ловили рыбу и пустились въ утечу. Росіяне стрѣляли въ скорôмъ темпі, больше якъ пôвъ години. Коли остаточно Росіяне спостерегли свою помылку, сейчасъ вôдплыли вôдъ мѣсця выпадку.

Лондонъ 23. Російсько балтійська фльота находить ся въ каналѣ Ляманшъ.

Петербургъ 23. Ситуація обохъ армій надъ рѣкою Чаке цѣлкомъ не змѣнила ся. Японцѣ укрѣпляють дуже важні узгôря на полудне вôдъ рѣки Чаке. Ни Японцѣ, нѣ Росіяне не показують охоты посувати ся на передъ. Ґен. Куропаткинъ укладає нові пляны, якбы то зломити опôръ Японцѣвъ. Дороги высушивъ вѣтеръ и морозъ. Панує тутъ велика студѣнь, а вода, що выляла ся зъ рѣкъ въ наслѣдокъ дощôвъ, замерзла. Вôйсько може все выгôдно посувати ся на передъ. Одна російська кольона посуває ся бокомъ на захôдъ и змѣряє до Ліао-Янґу. Японцѣ розпустили неправдиву поголоску, що надъ рѣкою Чаке згинуло 60.000 Росіянъ. Зъ Гарбина доносять, зъ поля битвы надъ рѣкою Чаке, привезено тамъ 26000 раненыхъ.

Петербургъ 23. Ходить тутъ поголоска, що оденъ корпусъ російськои обôйшовъ лѣве крыло Японцѣвъ и находить ся въ поближу Ліао-Янґу. Пôдъ напоромъ російськои артилеріи, мусѣли Японцѣ опустити стацію Чаке. Жадна зъ ворожихъ армій не хоче уступити ся зъ занятыхъ позицій. Еще не прийшовъ вôдповѣдный часъ, щобы російська армія могла на цѣлôй лініи предприняти походъ на передъ. Вôйсько терпить много вôдъ великои студени. Вже роздано жовнѣрамъ зимові мундуры.

Мукденъ 23. Въ послѣдныхъ пятьохъ днехъ не прийшло до поважнѣйшои битвы. Обѣ арміи занимають позиціи дуже близько вôдъ себе положені. Єсли Японцѣ въ найкоротшôмъ часѣ не пôдôймуть битвы на ново, то Росіяне будуть мусѣли цѣлою силою на нихъ ударити, щобы ихъ выперти дальше на полудне и всеи спосôбъ забезпечити свой головний центръ передъ нападами поменьшихъ вôддѣлôвъ японськихъ.

Чіфу 23. Японцѣ заатакували въ середу пополудни дня 16 жов. портъ-артурскій внѣшній укрѣпленя коло гôръ Рімонґъ. По чотыро-годиннôй битвѣ удало ся имъ заняти кôлька російськихъ шанцѣвъ и оденъ горбокъ. Въ Дальнымъ догадують ся, въ найблизш

шихъ днахъ уряджуть Япанцѣ ґенеральный атакъ на Портъ Артура.

Лондонъ 24. Въ наслѣдокъ катастрофы зъ фльотою рыболовôвъ на пôвнôчнôмъ мори, пануе тутъ середъ населеня велике обурене. Коли російскій консуль въ Лондонѣ переѣздивъ улицею мѣста, товпа народа хотѣла обкидати його камѣнемъ, однакъ при помочи поліціи, щасливо уйшовъ небезпеченьство. Поліція стерегла російськои амбасады через цѣлу нôчь. Анґлійське правительство рѣшучо запротестовало супроти подôбного нападу Росіянъ на безборонныхъ рыболовôвъ и розслѣдивши докладно цѣлу подѣю, зажадало вôдъ російського правительства сейчасового задосыть учиненя. Въ нотѣ своѣй зазначило анґлійське правительство нелюдянôсть російськихъ морякôвъ, котрѝ не досыть того, що безосновно напали на рыболовôвъ и зачали до нихъ стрѣляти, але навѣть тогдѣ, якъ пôзнали свою страшну помылку, не поспѣшили потапаючимъ на помôчь. На рôдъ анґлійскій говорить, що та пригода буде причиною оружнои сатисфакціи мѣжь Анґліею а Росіею, пôдчасъ коли въ кругахъ рядовыхъ е пересвѣдчене, що Росія зробить все можливе, щобы лишь задосыть учинити Анґлии за свою помылку. — Анґлійській король Едвардъ призначивъ $1000 на запомогу для родинъ тыхъ, що потратили жите пôдчасъ тои пригоды на мори. Всѣ ожидають теперь зъ нетерпячкою, яку вôдповѣдь дасть російське правительство на анґлійську ноту и чи ся вôдповѣдь вдоволить Анґлію.

Петербургъ 24. Правительство російське повѣдомило Анґлію, що дуже уболѣвае надъ тымъ, що приключилось на пôвнôчнôмъ мори, а вôдповѣдь на анґлійську ноту дасть тодѣ, коли адміралъ Рождественській зложить справоздане зъ цѣлои подѣѣ.

Парижь 24. Справа зъ гульскою фльотою рыболовôвъ що разъ бôльше розяснюе ся. Годѣ припустити щобы російська фльота безъ найменшои причины стрѣляла до рыболовôвъ. Мусѣла бути сему якась важна причина. Отже недавно наспѣла вѣсть до Петербурґа, що японськѝ шпіоны орґанізують купецьку фльоту въ тôй цѣли, щобы російськѝ караблѣ въ вôдповѣдну хвилю высадити у воздухъ при помочи мінъ. Такій нападъ найлекше выконати въ ночи. Ничь иньшого отже, якъ те, що російська фльота взяла кораблѣ рыболовôвъ за з'орґанізовану японськими шпіонами фльоту, и зачала на неи стрѣляти. Подѣя ся вельми заінтересувала весь свѣтъ. Всѣ часописи о тôмъ пишуть, однѝ стають въ оборонѣ покривдженыхъ рыболовôвъ, другѝ оправдують Росіянъ. Зъ цѣлого ходу справы до теперь слѣдно, що російська фльота плыве на передъ вельми обережно, побоючись на кождôмъ кроцѣ засѣдки Япанцѣвъ. А позаякъ доходили вѣсти передовсѣмъ зô Штокгольму въ Швеціи, що Япанцѣ умыльно трудять ся знищити російську фльоту заки она прійде на мѣсце призначеня, ничь дивного отже, що коли въ ночи спостерегла російська фльота значне число кораблѣвъ, думала, що се кораблѣ японськѝ. Годѣ однакъ вытолковати, по перше, якъ могли Росіяне не завважати сиґналôвъ фльоты рыболовôвъ, а друге, чому не прійшли въ помôчь потапаючимъ кораблямъ, коли пôзнали свою помылку. Теперь цѣкаве е се, яке справоздане здасть адм. Рождественській и въ якій спосôбъ вытолкуе свôй поступокъ.

Петербургъ 24. Російська фльота заховуе ся такъ, якъ пôдчасъ вôйны и плыве въ боевôмъ порядку. Ходить поголоска, що въ каналѣ Ляманшь находить ся японська фльота.

Петербургъ 24. Ґен. Сахаровъ телеґрафуе: Въ ночи въ 23 на 24 было цѣлкомъ спокôйно. Росіяне похоронили 1500 Япанцѣвъ на Лоне-Трі-Гіль.

Мукденъ 24. Обѣ арміи зъ великимъ поспѣхомъ укрѣпляють свои позиціи, котрѝ находять ся дуже близько себе. Велика недостача дерева и угля буде причиною, що всяка военна акція въ зимѣ буде дуже утруднена.

Гарбинъ 24. Вôддѣлъ японськихъ полонникôвъ притранспортовано тутъ нынѣ. Япанцѣ укрѣпляють село Лямутінґъ. Нынѣ падае снѣгъ.

Берлинъ 25. Японськѝ інструкторы усильно працюють надъ з'орґанізованемъ китайського вôйська. Китайськѝ арсеналы суть въ повнôмъ руху. Китай старае ся, всѣ военнѝ потребы у себе залагодити и въ сей спосôбъ вызволити ся вôдъ европейськои зависимости. Тымъ подѣямъ въ Китаю приглядае ся Европа зъ великою увагою.

Петербургъ 25. Въ депешѣ до короля Едварда, выражае царь Микола великій жаль по причинѣ аферы на пôвнôчнôмъ мори и спôвчуте для родинъ забитыхъ и раненыхъ морякôвъ. Въ депешѣ тôй находить ся еще запевнене, що ноту анґлійського правительства, въ котрôй находить домагане задосыть-учиненя, возьме ся пôдъ совѣстну розвагу.

Петербургъ 25. Царськимъ указомъ зъ дня 23 жовтня е ґен. Куропаткинъ именованый начальнымъ командантомъ російськои арміи. Депеша зъ Гарбина доносить, що намѣсникъ Алексѣевъ вôдчитавъ въ понедѣлокъ указъ цѣсарскій, силою котрого именованый Куропаткинъ начальнымъ вождомъ, всеи арміи въ Азіи, а Алексѣевъ остае на урядѣ намѣсника.

Токіо 25. Пôльный маршалокъ Ояма доносить, що загальна страта Япанцѣвъ въ битвѣ надъ рѣкою Чаке выносить 15,879 офіцирôвъ и рядовыхъ. Обѣ арміи суть вôдъ себе вôддаленѝ на 600 ярдôвъ.

Віґо Испанія 26. Часть російськихъ кораблѣвъ прибула тутъ до порту, щобы набрати угля. Комендантъ порту заявивъ, що не може дати призволу военнымъ кораблямъ набрати тутъ угля, бо въ сей спосôбъ зломавъ бы невтральнôсть. Адм. Рождественській зажадавъ призволу набрати лишь по 400 тонъ угля на кождый военный корабель, абы мôгъ доѣхати до Танґеру. Командантъ порту здержавъ ся зъ вôдповѣдею, доки не дôстане інструкцій вôдъ правительства. Таку заяву давъ командантъ порту Віґонъ певно тому, щобы фльота російська якъ найскорше зъ порту вынесла ся, бо въ провінціи Ґаліція въ Испаніи ґотовлять ся Япанцѣ до нападу на російську фльоту. Испанія не хоче допустити до того, щобы се сталось десь въ поближу Испаніи:

Мукденъ 26. Обѣ арміи вôдпочивають и готовлять ся до новыхъ битвъ. Ходить тутъ поголоска, що Япанцѣ вже суть готовѝ до взновленя атакôвъ.

Петербургъ 26. Хвилевый спокôй на поли битвы уважають яко тишину передъ бурею. Те, що обѣ арміи вже добре вôдпочали и що такъ близько себе суть зконцентрованѝ, е познакою, що въ дуже короткôмъ часѣ прийде до небувалыхъ битвъ. Зъ рухôвъ Куропаткина слѣдно, що вôнъ готовить ся до атаку на Япанцѣвъ на цѣлôй боевôй лініи. Гадку ту скрѣпляе еще та обставина, що вôнъ е теперь начальнымъ вождомъ, и нихто не мае права перешкаджати йому въ выконаню його плянôвъ. Те, що Япанцѣ укрѣпляли ся на цѣлôй лініи, вказуе на те, що Ояма рѣшивъ ся ставити опôръ арміи Куропаткина, выжидаючи його на мѣсци.

Петербургъ 26. Вже наспѣло тутъ справоздане адм. Рождественського зъ подѣѣ на пôвнôчнôмъ мори. Рѣчь мала ся такъ: На фльоту російську ударили въ ночи 24 жов. 2 японськѝ торпедовцѣ, до котрыхъ російська фльота сейчасъ зачала стрѣляти. Оденъ зъ торпедовцѣвъ мабуть пôйшовъ на дно, а другій зхоронивъ ся помѣжь фльоту рыболовôвъ. Розумѣесь, що пôдчасъ стрѣлянины кулѣ падали и на фльоту рыболовôвъ, однакъ, коли зпостережено, що неприятельскихъ торпедовцѣвъ вже нема, сейчасъ заперестали стрѣляти. Ся заява Рождественського вповнѣ невдоволила Анґлію.

Копенгаґа (Норвеґія) 27. Розойшла ся тутъ досить правдоподôбна поголоска, що правительство японське закупило 13 шведськихъ кораблѣвъ, щобы при ихъ помочи знищити російську фльоту.

Віґо 27. Испанське правительство дало призволене російськôй фльотѣ набрати на кораблѣ не бôльше якъ 400 тонъ угля. Завтра рано сейчасъ вôдѣде російська фльота до Танґеру въ Африцѣ.

Мукденъ 27. Вчера перейшли Япанцѣ въ тактику зачѣпну и посунули ся на передъ о малу простâронь. Цѣла російська армія е дуже вдоволеня, що ґен. Куропаткинъ зôставъ именованый начальнымъ командантомъ.

Лондонъ 28. Справа подѣѣ на пôвнôчнôмъ мори зъ фльотою рыболовôвъ зôстала въ сей спосôбъ порѣшена, що осôбна комісія мѣжнародна, выбрана въ тôй цѣли, справу сю безсторонно рослѣдить, и выдасть свôй осудъ. На ту пропозицію згодило ся такъ правительство російске, якъ также и анґлійське.

Лондонъ 28. Адмір. Рождественскій дôставъ розказъ задержати ся такъ довго въ портѣ Віґо, доки справа гульскои фльоты не зôстане дослѣджена.

Коло порту испанського Віґо, збирають ся три анґлійськѝ фльоты. Въ якій цѣли се дѣе ся не знати. Кораблѣ тѝ суть военнѝ и числомъ перевышають значно кораблѣ російськѝ.

Шанґай 28. Япанцѣ що разъ завзятѣйше атакують Портъ Артура и дôстають що разъ новѝ пôдмоги въ вôйську и амуніціи. Залога російська терпить велику нужду. Всѣ суть того пересвѣдченя, що Портъ Артура кождого дня може упасти.

Гарбинъ 28. Намѣсникъ Алексіевъ зôставъ завôзваный царемъ до Петербурга, и сейчасъ пустивъ ся въ дорогу. Передъ выѣздомъ попращавъ ся зъ вôйськомъ.

Петербургъ 28. На цѣлôй Литвѣ панують великѝ заворушеня въ наслѣдокъ мобілізаціи вôйська въ тôй провінціи.

Дописи.

Зъ Карнеґі, Па.

У насъ до того часу робота иде досыть добре, але о пару часôвъ будуть квітовати дещо зъ колеѣ, бо на зиму не треба такъ много до роботы.

Братови Вас. Адзимѣ, членови братства св. А. П. и П. и Р. Н. Союза померла жена Анна на сухоты пôсля 6 мѣсячнои недуги. Величавый похоронъ вôдбувъ ся 24. Октобра при участи мѣсцевого душпастира и о. Стефановича зъ Питсбурга, Па.

По вôдходѣ о. Обушкевича запанувала у насъ велика радôсть, бо за старанемъ нашои рады церковнои запрошено на нашу парохію такого ревного священика якъ о. Кульчицкій — тожь честь еѣ за еѣ добре ґаздоване. Всѣхъ Русинôвъ зъ Карнеґі и околицѣ просимо, щобы удавали ся до нашои церкви зъ всѣми потребами, бо маемо сталого священика, котрого можна всегда дома застати а не такъ якъ було перше.

П. Щерба.

Два слова.

Господине Илія Гр. Борухъ! Редакторъ „Свободы" не потрѣбуе, щобы его о. Годобай высвячувавъ, бо вôнъ вже давно высвяченый.

Не потрѣбуе ся также пôддобрювати о. Годобаеви, бо не належить до тыхъ людей що вы, котрѝ днесь чоловѣкови пôддобрюють ся а завтра на него псôвъ вѣшають.

О. Годобай нѣколи зô „Свободою" нѣ еѣ редакторомъ близшихъ тайныхъ зносинъ не мавъ и не може мати, такъ якъ мавъ зъ вами, вашимъ орґаномъ и тими священиками, котрѝ вамъ факты подавали, бо самѝ отверто бояли ся выступити.

Редакторъ „Свободы".

Лишь сего мѣсяця

буде принимати Руска Читальня въ Скрентонъ, Па. новыхъ членôвъ безъ вступного. Читальня мѣстить ся пôдъ ч. 712 Вестъ Лакована Евеню и отворена кождого вечера. Въ читальни маемо кôлька-найцять краевыхъ часописей и учимо по руски читати, писати и рахувати. Незадовго будемъ вчити по англійски. Въ Недѣлю 5-го Новембра о 4 ôй пополудни докторъ Арданъ буде мати дуже цѣкавый вôдчитъ про се якъ чоловѣкъ вôдживляесь и якъ повиненъ жити, щобы не хорѣти. Вступъ вôльный. Приходѣть всѣ.

Вас. Гришко, предсѣдатель.

СПРАВЫ ЦЕРКОВНѢ.

О. Стефанъ Макарь, обнявъ парохію въ McKeesport, Pa.

О. Григорій Цмайло-Кульчицкій осѣвъ въ Carnegie, Pa.

О. Василь Гривнакъ въ Syracuse, N. Y.

Безъ вступного до Р. Н. Союза!!!

Дорогѝ Братя, Русины!

Въ котрого зъ васъ е серце, котребы не палало любовью до своеи родины, до вашои сестрички, до вашого брата, до вашихъ серцю найдорожшихъ няня и мамы, що десь тамъ за далекимъ Океаномъ въ нашôй обдертôй вôтчинѣ ожидають помочи вôдъ свого сынка, вôдъ своеи донечки, котрѝ поѣхали на зарôбки до сеи богатои краины?

Въ кого е серце, щобы не любило свою родину, жену и дѣточки, тотѝ твои квѣты, дорогій брате, котрыми ты такъ тѣшишь ся, котрымъ бажаешь щастя и просишь Господа лягаючи и встаючи о добру долю для нихъ, а котрыхъ ты идучи до роботы пригортаешь до свого серця, цѣлуешь и пращаешь ся зъ ними, бо незнаешь чи назадъ повернеть — такъ въ цѣлости здоровъ, чи нѣ.

Може тебе дорогій брате присиплють глубокѝ майны, може тебе машина въ фабрицѣ розтрощить, може десь на твоихъ костяхъ будуть американськѝ докторы практиковати и учитись? Все можливе, но ты, брате Русине, не знаешь сего напередъ.

Уважай брате, що ты бѣдный, ты не годенъ зробити маетку, котрого бысь полишивъ своѣй родинѣ.

Твôй доляръ, котрый тяжко заробишь, есть роздѣленый на хлѣбъ, сôль, на кавалокъ мяса, на все, що тобѣ конечно потрѣбне до твого житя и твоеи тяжкои працѣ — отже ты не годенъ защаровати богато на выпадокъ нещастя.

Отожь дорогѝ братя Русины, Руско Народный Союзъ буде принимати здоровыхъ Русинôвъ въ мѣсяцю Сѣчню (Янyару) 1905 безъ вступного вôдъ першого року житя до 31, а вôдъ 31 до 45 за половину вступного.

Длятого приступайте братя численно, поки часъ, поки здоровле маете. Не вважайте на вашь молодый вѣкъ, не вважайте на ваше здоровле, на вашу силу, бо то все якъ бы позичене. Днесь маете, завтра по нѣмъ. Рускій Народный Союзъ платить за 70 цнт. мѣсячного, 600 дол. посмертного за мужа, за утрату ока 100, за утрату ноги або руки 200 дол.; за жену 300 дол.

Записуйте свои дѣточки, бо дôстанете бôльше якъ въ якôй чужôй асекураціи.

Вступайте громадно а нѣколи не пожалуете того марного гроша, котрымъ забезпечуете свою родину а и вашу любовь до родины.

Н. Кирчôвъ,
предс. Р. Н. Союза.

Памятайте на Рускій Нар. Фондъ

Календарь „Союза" на рôкъ 1905 вже готовый.

Є се дуже груба и цѣкава книжка, що обнимае 224 сторôнъ друку, мѣстить въ собѣ 24 образкôвъ и мапу Руси, та всякѝ поучаючѝ и забавнѝ рѣчи. Цѣна 35 центôвъ.

Кождый секретарь Союза повиненъ сейчасъ вытяти понизше подану картку, выписати на нѣй скôлько календарѣвъ потребуе и заслати еѣ на адресу Rev. N. Strutynski, Box 375, Olyphant, Pa.

Прошу прислати до нашого братства ....

....

вôддѣлъ Союза ч. ....

въ ....

.... календарѣвъ „Союза"

на таку адресу ....

.... L 183 ....

....

....

....

секретарь Союза.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Головный Урядъ „Р. Н. С." на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель } КОНСТ КИРЧОВЪ, 140 Essex Str, Jersey City, N. J.

Головный секретарь } С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J

Головный касієръ } АЛЕК. ШАРПОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель ... С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря ... Іосиф Кульчицкій BALTIMORE, M. D.

Заст. касієра ... А. Яковичъ MC ADOO, PA.

Радиі:

А. Валевскій ... St. Louis, Mo.
А. Семашицкій ... Trauger, Pa
Ник. Дембицкій ... Mahanoy Plane. Pa.
Е. Кобакъ ... Olyphant, Pa.
Ал. Сорока ... Plymouth, Pa
Иванъ Парилякъ ... Terryville, Conn.

Ихъ заступники:

Ив. Сенько ... Jessup, Pa.
Ив. Поснианко ... Mc Adoo, Pa
Ник. Домбровскій ... Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій ... Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій ... McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачъ ... Mt. Carmel, Pa

Головный организаторъ:

о. Н. Подгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.

Ч. 437. **КВІТЪ** $251.50

на двѣста пятьдесять оденъ доляровъ 50 центовъ, котрі п-нѣ Теодора Угринякъ отримала яко посмертну запомогу по мужу Осифѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

McKeesport, Pa., Oct. 26, 1904.

Теодора Угринякъ.

Свѣдки { М. Грацонь, Є. Пелеховичъ.

П. Фриньцко, предсѣдатель
Т. Каськовъ, секретарь.

Ч. 438. **КВІТЪ** $97.00

на девятьдесять семъ доляровъ, котрі пп. Теод. Каськовъ и Петро Фриньцко отримали за кошта похорона Осифа Угриняка зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

McKeesport, Pa., 26. Oct., 1904.

Мих. Чашаръ, похоронникъ.

Свѣдки { М. Грацонь, Е. Пелеховичъ.

П. Фриньцко, предсѣдатель,
Т. Каськовъ, секр.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

МАРІЯ ГНАТЪ, жена Михаила Бѣлець, членкиня Р. Н. Союза, вôд 40 Scranton, Pa., упокоила ся 4-го октобра б. р. Небôжка походила зъ Угорщины, Круслова, Шарошъ. До Союза належала вôдъ 1902 року.

Вѣчная память!

Рухъ
въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

ОГОЛОШЕНЄ.

Всѣ члены вôддѣлу 58 въ Реймі, Па. мають зойти ся на мітингъ до галѣ дня 6. Новембра. Будемо роздавати шапки, и вôдзнаки и радити о дуже важной справѣ.

Пиниф. Дудякъ, пред.,
Трифонъ Барна, секр.,
Микола Лазоришакъ, кас.

БРАТСТВО

св. О. Николая въ Lopez, Pa., вôддѣлъ Р. Н. Союза 89, буде принимати въ мѣсяцю Новембру новыхъ членовъ безъ вступного. Дня 27 Новембра вôдбуде ся рôчный мітингъ. Будуть читати ся рôчні рахунки и выбирати новый урядъ. Котрый членъ не прийде на сей мітингъ, заплатить 50 центовъ кары.

М. Таньчакъ, предсѣдатель,
В. Фецишь, секретарь.

БРАТСТВО

св. Архистр. Михаила въ Hazleton, Pa. буде обходити празникъ свого патрона дня 21-го Новембра 1904. Проте упоминаемо всѣхъ членовъ того братства, щобы жаденъ членъ не важивъ ся ити въ той день до роботы. Въ церкви буде Богослуженє за живучихъ членовъ братства и Парастасъ за усопшихъ. По скôнченю Богослуженя пôде братство разомъ до Менерхоръ галѣ въ Гейзлтонъ, Па. и тамъ вôдбуде ся великій баль на доходъ братства. Просимо всѣхъ братовъ щобы каждый появивъ ся на Богослуженю пôдъ карою одного доляра. На балю буде знаменита музика словеньска и польска; буде такожъ грати наша сполкова банда. Не забувайте, що то наша руска, рôдна организація буде обходити той великій празникъ.

М. Мардинякъ, предсѣдатель,
Ф. Поливка, секретарь.

ОГОЛОШЕНЄ.

Завѣдомляю всѣхъ членовъ братства св. Петра и Павла въ Leetsdale, Pa., Ч. 110 Р. Н. Союза, що мітинги будуть ся вôдбувати першу недѣлю по першомъ въ галѣ Фердинанда Яромого на Ембрічъ, Па., недалеко Фріштіфікового штору або въ галѣ въ Фріштіфікъ, бо другои галѣ на Ембрічъ нема. Такъ само будемо принимати новыхъ членовъ за мале вступне. Хто еще въ братствѣ не стоить, нехай прийде — мы его радо приймемо, бо нѣхто не знає, коли его що чекає.

За урядъ братства:
Павло Гера, предсѣдатель,
Ф. Мачита, секретарь,
П. Смольницкій, касієръ.

ПОВѢДОМЛЕНЄ.

Повѣдомляю всѣхъ членовъ Бр. св. Йоана Хрестителя въ Buffalo, N. Y., що мітинги буде вôдбувати ся въ першу недѣлю по першомъ на гали у Hepra Senfa ч. 230 Tonawanda str.

Петро Коваль, предсѣд.,
Н. Лещишинъ, секр.

РÔЧНЫЙ МІТИНГЪ

Тов. „Зоря" „Р. Н. Союза" вôд. 69. въ Ню-Йорку, вôдбувъ ся дня 1-го Октобра 1904. Зъ образунковъ доходу и розходу показало ся, що каса товариства была проваджена въ добрôмъ порядку. До нового уряду зôстали выбрані слѣдуючі: предс. Михаилъ Тарнавскій, заст. предс. Василь Яхницкій, секр. Йосифъ Шкрибайло, заст. секр. Василь Марковичъ, касієръ Андрей Карпанъ, заст. касієра Иванъ Зуцакъ, контролоры: Еміліянъ Дмитро и Василь Зиблікевичь, библіотекарь Василь Марковичъ, маршалокъ Семенъ Богачикъ, дверникъ Михаилъ Жигаль; опѣкуны хорыхъ, Теодоръ Фещукъ и Михаилъ Кашиньскій. Мітинги вôдбувають ся въ каждую суботу по першомъ въ гали ч. 46. ave. A.

Йосифъ Шкрибайло секретарь.

ДОБРА НАГОДА.

Братство св. Арх Михаила, вôд. 14 Р. Н. Союза въ St. Louis, Mo. буде принимати новыхъ членовъ въ мѣсяцю Новембру до братства безъ вступного а до „Союза" пôсля новыхъ статутôвъ. Прото нехай каждый, хто еще не належить до братства, приступає сейчасъ, бо нѣхто не знає, що его чекає днесь а що заранъ.

Голосити треба ся на адресу секретаря братства:

Mr. Gregory Kopcha, 173 George st., St. Louis, Mo.

За Урядъ Братства:
М. Ридзикъ, предс.,
А. Валевскій, кас.,
Гр. Копча, секр.

БЕЗЪ ВСТУПНОГО.

Братство св. АА Петра и Павла, вôддѣлъ 46 въ Plymouth, Pa., принимає новыхъ членовъ безъ вступного до братства и до Союза вôдъ 16. до 30. Новембра 1904.

Ст. Прибыль, предсѣд.,
С. Гринякъ, секрет.,
544 West Main St, Plymouth, Pa.

— Дня 20-го Новембра о першôй годинѣ пополудни вôдбуде ся мітингъ братства св. Й. Хрестителя въ Скатдейлъ, Па. въ домѣ п. Илька Коваля. Членъ що не явить ся на мітингъ заплатить 50 центовъ кары. На тôмъ мітингу будемо принимати новыхъ членовъ до братства безъ вступного.

Теодоръ Пелешь, предсѣд.,
Теодоръ Ярошь, секретарь.

— Даємо до вѣдомости Русинамъ въ околици Прайсбургъ, Па., що братство св. Василія Великого въ Priceburg, Pa., вôддѣлъ Союза 19, принимає новыхъ членовъ вôдъ 16-го Октобра 1904 ажь до 1-го Януара 1905 цѣлкомъ безъ вступного до братства. Братя Русины! Спѣшѣть чимъ скорше и приступайте до нашого братства и до Р. Н. Союза. Дуже добра нагода приступити безъ вступного. Котрі не стоите еще у жаднôй организаціи не жалуйте тихъ пару центовъ платити мѣсячно до братства и до Р. Н. Союза, бо у салонѣ, якъ знаєте, богато бôльше пôде.

Стефанъ Сисакъ, секретарь.

БАЛЬ

Братства св. Йоана Хрестителя въ Нюарку, Н. Дж. вôдбуде ся 12 падолиста, 1904, въ гали 209 Ферри стрітъ. Запрашаємо всѣхъ братовъ на нашъ баль. Нашъ баль припадає въ суботу. Початокъ о год. 5-ôй пополудни. За добру музику ручить балевый комітетъ. Хтобы хотѣвъ пристати до нашого братства, то нашѣ мітинги вôдбувають ся въ гали 538 Маркетъ стрітъ все по першомъ въ середу. А хтобы ся хотѣвъ зголосити передъ мітингомъ, то най зголосить ся до комітету. Предсѣдатель Осифъ Фентонъ 557 Маркетъ стрітъ, секретарь Иванъ Олексовичъ 31 Ланденъ Аве. Каждый нашъ братъ належить до Руского Народного Союза. И приступайте братя, спѣшѣть ся до братства зô всѣхъ силъ, бо нѣхто незнає, що кого спôткати може.

Осифъ Фентонъ, предсѣдатель.

Великій Баль

на доходъ рускои Церкви св. Петра и Павла въ Карнегі, Па. вôдбуде ся въ Четверъ дня 10-го Новембра 1904 въ Co-cordia Гали на 3-ôй евеню. Вступъ 50 центовъ, для дѣвчатъ 25 центовъ, пара 50 центовъ. Початокъ о 6 ôй вечеръ. Буде добра музыка и свѣжа закуска. Просимо всѣхъ Русиновъ зъ Карнегі и околицъ, щобы прибули на сей нашъ баль.

Ив. Сказко, предсѣд.,
Ар. Патрошь, секретарь.

Першій Великій Баль

урядже братство св. Петра и Павла вôддѣлъ Союза 102 дня 24. Новембра 1904 въ галѣ на розѣ улиць Сентралъ и Вудлендъ, въ Клівлендъ, О. Початокъ о год. 1-ôй попол. На баль сей запрашаємо всѣ сполки зъ Клевеланду и околицъ, абы были ласкаві, прийти на той нашъ першій баль. Особливо-жъ запрошуємо братовъ и сестры, що належать до Р. Н. Союза. Незабудьте прийти на тоту нашу забаву, а комітетъ балевый и урядъ братскій приме Васъ вдячно и щиро. Поздоровляємо всѣхъ читателѣвъ и членовъ Союза.

Ив. Сенько, секретарь.

Дописи.

НАДÔСЛАНЕ.

Не зна де жиє.

Нашь кривославний не зна де жиє. Він писав в казеті, що жиє в Монесен а він жиє в Wireton — неборак не зна де жиє. Та міг си нашого цапа звідати.

Пише, що мої няньо дали мене до поправного дому. Sure, же мене дали, бо я того вартав, а як ти веце будеш свое рило підоменов рив, то я ти до него закручу довгий дріт та не будеш веце рив.

Веце не маєм ти часу писати, бо мене няньо з хижи вигнали.

Григорій Горощак.
Monessen, Pa.

Зъ Chisholm, Minn.

Дня 21. Октобра с. р. вôдъѣхавъ до краю мѣсцевый секретарь братства Св. Арх. Михаила, вôддѣлъ 116. Вôнъ бувъ организаторомъ того братства и першимъ секретаремъ. Зъ нимъ разомъ вôдъѣхавъ членъ братства Николай Хома.

Желаемо имъ щасливои подорожи, щастя и лѣпшои долѣ на вôтчинѣ.

Братя робôтники, шановні читателѣ „Свободы", подавайте дописи зъ вашихъ плейзôвъ якъ у васъ иде робота, яка платня и якъ дорого коштує бордъ. У насъ робота не конче мудро иде; платня денна $1.60, $1.75 до $1.90. Майнеръ мае $2.25 въ мокрôмъ пляцу. 1. Окт. контракторскôй компаніи поднесли платню о 15 цнт. на день.

Бордъ коштує у газды $15.00 на мѣсяць, у бордингѣзвѣ $18.00 до $20.00.

Ив. Круховскій, секр.

Зъ Шамокинъ, Пэ.

На засѣданю 17-го Октобра ухвалило Товариство им. Т. Шевченка, за старанємъ о. Констанкевича и професора Йосифа Стеткевича, заложити читальню и хоръ, щобъ просвѣщати руску молодежь. Наше Товариство дало вписатисѣ въ члены Наукового Товариства им. Тараса Шевченка у Львовѣ и є членомъ вôдъ 1 го Мая 1904. При тôмъ выбрано выдѣлъ Тов. той самый якій бувъ послѣдного року, а именно: предс. Никита Кулянда, секретарь Марко Сметана, касієръ Максимъ Пелякъ.

Членъ.

Где єсть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошенє наперѣдъ.

ДЕ ЄСТЬ?

Йосифъ Сисакъ, молодый чоловѣкъ, мешкавъ давнѣйше въ Jersey City, N. J. Хто бы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ зволить зголоситися на адресу: Asafat Dziamba, 130 Main St., Derby, Conn.

ЄСЛИ на якôмъ плейзѣ васъ є 10 до 15 Русиновъ а хотѣли бы сте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному предсѣдателеви Konst. Kyrczow, 140 Essex Str., Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близші поясненя и пришле потрібні рѣчи.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Падолистъ.

3	Ч.	Іларіонъ
4	П.	Аверкій
5	С.	Яковъ братъ Г. нь
6	Н.	Арета мученикъ
7	П.	Маркіанъ
8	В.	+ Дмитрій вмчнк
9	С.	Несторъ

— ВЪ Бялистоку, городенськôй губерніи 20 лѣтній робôтникъ увôйшовъ до бюра префекта поліціи и кинувъ бомбу. Наступила страшна експльозія, въ наслѣдокъ котрои згинувъ заговорщикъ, а кôлькохъ полісменôвъ и цивільныхъ осôбъ зôстало тяжко раненыхъ.

— НЕМЕЦЬКИЙ губернаторъ зъ Новои Гвінеи дръ Гагль доносить, що покарано вже тыхъ жителѣвъ Новои Гвінеи, котрі напали на монастырь и помордували 10 монахôвъ и монахинь. Зловлено 36 заговорщикôвъ, а 16 зъ нихъ засуджено на смерть и сповнено засудъ Слѣдство выказало, що они намѣряли вырѣзати всѣхъ бѣлыхъ жителѣвъ.

— КОЛО мѣста Філадельфіи, Па. находить ся фарма, власность поляка Маерського. Передъ кôлькома днями щезла десь Маерського чотирилѣтня дитина. Пôдозрѣне пало на циганьску банду, котра якъ разъ того дня, коли дитина пропала, тамтуда переходила. Батько дитины вразъ зъ сусѣдами, узброєный въ револьверъ пустивъ ся за ними въ погоню. Недалеко фармы пôдъ лѣсомъ найдено труп дитины зъ вôдрѣзаною головою, а Маерській пôзнавъ въ нѣмъ свою дитину. Сейчасъ давъ знати поліціи, котра зловила пѣстьохъ циганôвъ, правдоподôбно справникôвъ сего морду. На видъ циганôвъ, народъ бувъ такъ страшенно заворушеный, що рознесли ся межь нимъ крики „злинчувати ихъ". И хто знае чибы не прийшло было до лінчованя, еслибы полісмены не були загрозили, що на мѣсци застрѣлять кождого, хто до нихъ наблизить ся.

— ВЪ маломъ мѣстечку въ Чехахъ живъ молодый робôтникъ, котрый залюбивъ ся въ одной дѣвчинѣ. Плодомъ тои любови була дитина. Зъ любовю не бравъ вôнъ шлюбу, але живъ зъ нею такъ на вѣру. По роцѣ щасливого пожитя, зачало ся робôтникови не вести. Нѣгде не мôгъ найти роботы и зъ того горя зачавъ пити. Любовниця його зъ дѣтиною опустила його дôмъ и пôшла мешкати до матери — вдовицѣ. Одного дня прийшовъ вôнъ до неи въ нетверезôмъ станѣ и зажадавъ грошей. Коли она йому вôдмовила, загрозивъ еѣ, що на завтра нѣ она, нѣ мати нѣ дитина не будуть жити. Безборонні жѣнки позамыкали на нôчь двері и лягли спати. Нагло в ночи выломили ся двері пôдъ напоромъ ударôвъ сокиры и до середины вбѣгає розбѣшеный робôтникъ. Кôлькома ударами сокиры убивае свою любку, еѣ матѣрь и дитину. Убійцю прирештувала поліція.

— ВЪ протягу одного кварталу се є 3 мѣсяцѣвъ, арештувала нюйорська поліція 46,643 осôбъ. Межь арештованими були люде по найбôльшôй части зъ низшого стану. Неписьменныхъ було лишь 453.

— КОЛИ въ галицкихъ часописяхъ розôйшла ся вѣсть, що бродскій староста гр. Русоцкій велить жандармеріи вôдставляти россійскихъ дезертерôвъ, спôйманыхъ въ Бродахъ, до рукъ россійскихъ властей на границы, два соймовй послы, Левенштайнъ и Рапапортъ, вôднесли ся зъ жалобою до намѣсника гр. Потоцкого. Успѣхъ бувъ такій, що намѣстникъ засистувавъ сейчасъ дотеперѣшне зарядженє мѣсцевыхъ властей и телєграфічно заборонивъ вôдставляти дезертирôвъ до россійскои границы.

— ПЕРЕДЪ мобілізацією, зарядженою теперь въ Россіи въ губерніи кієвскôй та инщихъ, утѣкають, якъ звѣсно, резервові вояки въ значнôмъ числѣ за границю. Зъ Кієва доносять, що тамошні резервісты мають бути придѣлені до новотворячои ся другои манджурскои арміи. Въ тамбôвскôмъ гарнізонѣ пущено всѣхъ воякôвъ попрацати ся зъ родинами до мѣста, де незабаромъ запанувало страшне замѣшанє: вояки розбивали будки, рабували склепы, розбивали „монополь" (продажь горѣвка). На зелѣзничихъ дворцяхъ и по околичныхъ селахъ можна було стрѣчати пяныхъ воякôвъ, що вытягали до прохожихъ руки зъ просьбою о милостиню. — Щобы заощадити кошти перевозу, всѣмъ резервістамъ выдано вôдразу острі набоѣ, зъ чого деякі скорыстали еще передъ выѣздомъ до Манджуріи. Пôдъ Пензою убили двохъ полковникôвъ, Львова и Василева, людей незвычайно строгихъ для воякôвъ. Стало ся се середъ вынимковых обставинъ. Пяні вояки устроили собѣ стрѣлянину зъ поѣзду до пасучои ся худобы. Коли полковникъ Львовъ хотѣвъ скоротити своволю, дôставъ кульку въ лобъ. Василева ударивъ вояк бутелькою вôдъ пива а вôдтакъ зôмлѣлого добили кольбами.

— ВЪ НЮ-ЙОРКУ вôдобрала собѣ жите 60 лѣтна жѣнка Катерина Бровичъ, котра мешкала при замужнôй доньцѣ. Старой все здавало ся, що она є тягаромъ для доньки, а позаякъ сама заробити на свое удержанє не могла, проте зажила отруѣ, и въ коротком часѣ померла. Завôзваный лѣкарь сконстатувавъ лишь смерть.

Дощь.

Написавъ Дорошевичь.

Зъ російского переклавъ Ж. Б.

Сынъ неба — хай имя його вѣки переживе — цѣсарь Ліо-а стоявъ въ в̂окнѣ своеи палаты.

В̂онъ бувъ молодый и тому бувъ доброго серця. Середъ блеску и роскошѣ, яка його окружала, нѣколи не переставъ думати про бѣдныхъ и нещасныхъ.

На дворѣ була злива. Небо плакало, а зъ нимъ дерева и цвѣты, зъ котрыхъ спадали грубй сльозы.

Сумно выглянувъ цѣсарь черезъ в̂окно и закликавъ: „Нещаснй суть тй, котрй при так̂ой негодѣ навѣть капелюха немають.“

В̂одтакъ звернувъ ся в̂онъ до своего камердинера и сказавъ: „Радо бажавбымъ знати, к̂олько такихъ нещасныхъ е въ моимъ Пекінґу“.

„Свѣтло сонѣшне!“ в̂одповѣвъ Тсунґъ-Гі Тсанґъ, клякаючи и склонивши голову, „чи е що на свѣтѣ, щобы для тебе, власника всѣхъ цѣсарствъ було неосяжиме? Еще передъ заходомъ сонця довѣдаешь ся Батьку раннои зорѣ, чого бажаешь!“

Цѣсарь усмѣхнувъ ся ласкаво, а Тсунґъ-Гі-Тсанґъ побѣгъ чимъ скорше до першого міністра Санъ-Тші-Санъ.

Майже безъ духа ставувъ в̂онъ передъ міністромъ, а въ велик̂омъ поспѣху не в̂оддавъ йому тыхъ почестей, якй належать ся першому міністрови.

„Нашь наймилостивѣйшій цѣсарь, радость цѣлого свѣта е въ страшн̂омъ настрою“, сказавъ в̂онъ загикуючись.

„В̂онъ дуже журить ся тыми, котрй п̂одчасъ дощу ходять безъ капелюх̂овъ. В̂онъ хоче еще нынѣ довѣдатись, к̂олько такихъ людей е въ Пекінґу.“

„Все еще богато е такихъ волокит̂овъ“, в̂одповѣвъ Санъ-Тші-Санъ, „впрочѣмъ...“

И в̂онъ приказавъ прикликати начальника мѣста Пай-Чі-Во. „Злй вѣсти зъ цѣсарськои палаты“ сказавъ в̂онъ, коли Пай-Чі-Во склонивъ голову до землѣ „властникъ нашого житя завважавъ въ мѣстѣ великій непорядокъ!“

„Якъ?“ закликавъ застрашеный Пай Чі-Во, „чи гарный и тѣнистый городъ не в̂оддѣлює цѣсарскои палаты в̂одъ мѣста?“

„Не знаю якъ се стало ся“ в̂одповѣвъ Санъ-Тші Санъ, але его Величество журить ся тыми голодранцями, що п̂одчасъ дощу бѣгають безъ капелюх̂овъ. Его Величество хоче еще нынѣ знати, к̂олько е въ мѣстѣ ненакритыхъ головъ. Постарай ся о те!“

„Закличте менѣ сейчасъ сюда старого пса Гуа-Дзунґъ“. закликавъ Пай-Чі-Во въ найблизш̂омъ часѣ до своихъ п̂одвласныхъ.

Коли начальникъ мѣйськои сторожи цѣлый блѣдый з̂о страху и дрожачій лежавъ вже при його ногахъ, сыпнувъ на его голову начальникъ мѣста цѣлу купу гидкихъ лайокъ.

„Непотрѣбе, лотре, п̂одлый зраднику! Ты певно хочешь, щобы намъ всѣмъ разомъ зъ тобою постинано головы!“

„Розтолкуй менѣ причи твого гнѣву“, сказавъ Гуа-Дзунґъ, дрожачи и тремтючи у його н̂огъ, „щобы я м̂огъ зрозумѣти твою повну журбы бесѣду, бо бою ся, що не порозумѣю твоихъ мудрыхъ сл̂овъ!“.

„Старый псе, ты повиненъ радше свинѣ пасти, якъ пильнувати порядку въ найб̂ольш̂омъ на свѣтѣ мѣстѣ. Достойный властникъ Китаю самъ завважавъ въ мѣстѣ великій непорядокъ и бачивъ якъ по улицяхъ бѣгають голодранцѣ, що п̂одчасъ дощу не мають чимъ накрити голову. Маешь менѣ до вечера дати знати, к̂олько зъ нихъ еще въ Пекінґу лишило ся“.

„Се стане ся такъ точно, якъ ты бажаешь!“ в̂одповѣвъ Гуа-Дзунґъ, ударивши три разы головою объ землю. Пару хвиль п̂ознѣйше кричавъ и лютувавъ вразъ з̂о сторожами, котрыхъ зкликавъ при помочи перерazливыхъ бубн̂овъ.

„А шибеники, вывѣшаю васъ, але не всѣхъ — щобы прочихъ спечи на огни! Такъ вы пильнуете мѣста! Позваляете людямъ ходити п̂одчасъ дощу безъ капелюх̂овъ! Въ протягу однои годины маете половити всѣхъ тыхъ, що не мають капелюх̂овъ!“

Сторожѣ в̂одойшли, щобы сповнити розказъ, и на улицяхъ Пекінґу урядили правдивй ловы, котрй тревали цѣлу годину. „Держѣть його! Ловѣть його!“ кричали сторожѣ, и кидали ся на людей, котрй не мали капелюх̂овъ. Они вытягали ихъ зъ п̂одъ плот̂овъ, зъ ров̂овъ и зъ хатъ, де нещаснй хоронили ся, немовь щурѣ, що утѣкають передъ кухаремъ, котрый хоче зробити зъ нихъ смачну печеню.

Лишь одна хвиля недоставала до повнои годины, коли вже всѣ мешканцѣ Пекінґа, котрй не мали капелюхъ, знайшли ся въ вязницѣ.

„К̂олько ихъ е?“ поспытавъ Гуа-Дзунґъ.

„20.871“ в̂одповѣли сторожѣ, клонючи ся до землѣ.

„До кат̂овъ зъ ними!“ выдавъ розказъ Гуа-Дзунґъ.

Въ п̂овъ годины п̂ознѣйше лежало 20.871 зтятыхъ головъ на подв̂орю въ вязницѣ.

Тыхъ 20.871 головъ встромлено на дручки и обношено ихъ по улицяхъ мѣста для ублагороднення народа.

Гуа-Дзунґъ оповѣстивъ о т̂омъ Пай-Чі-Во, сей донѣсъ Санъ-Тші-Санъ, а той знова повѣдомивъ Тсунґъ-Гі-Тсанґъ!

Бувъ вечѣръ. Дощь переставъ падати. Легесенькій вѣтрець порушавъ деревами, а краплѣ самоцвѣту спадали зъ галузя на пахущй цвѣты, котрй ясно блестѣли середъ лучѣвъ заходячого сонця.

Блескъ и пахощѣ заповнили цѣлый городъ, а сынъ неба Ліо-а стоявъ въ в̂окнѣ своеѣ палаты и тѣшивъ ся тымъ чудовымъ видомъ

А позаякъ в̂онъ бувъ молодый и благородный, то и въ т̂ой хвилѣ не забувъ про нещасныхъ.

„Правда!“ сказавъ в̂онъ до Тсунґъ-Гі-Тсанґъ, „ты мавъ вывѣдати ся, к̂олько е людей въ Пекінґу, котрй п̂одчасъ дощу не мають що вложити на голову.“

„Воля Твоя Всемогучій Пане з̂остала сповнена черезъ твоѣ слуги!“, в̂одповѣвъ Тсунґъ-Гі Тсанґъ низько поклонивши ся.

„К̂олькожь е ихъ еще? але кажи правду!“

„Въ цѣл̂омъ Пекінґу нема теперь нѣ одного Китайця, котрый-бы п̂одчасъ дощу ходивъ безъ капелюха. Кленусь, що говорю найсвятѣйшу правду!“

И Тсунґъ-Гі-Тсанґъ п̂однѣсъ руки до горы и склонивъ голову на знакъ найсвятѣйшои присяги.

Лице доброго цѣсаря заблестѣло щасливымъ, вдоволенымъ усмѣхомъ.

„Щасливе мѣсто! Щасливый край!“ закликавъ в̂онъ, „щасливый есьмъ и я, що п̂одъ моимъ правлѣнемъ жие нар̂одъ въ такихъ достаткахъ“.

И всѣ въ палатѣ цѣсарськ̂ой жиючй чули ся щасливыми, бо бачили щасливого царя.

Санъ-Тші-Санъ, Пай-Чі-Во и Гуа-Дзунґъ одержали въ нагороду за в̂отцѣвське старане ся около добра народа, ордеръ Золотого Смока.

Всячина.

„ЛЮБА“ ДОСМЕРТНА ТОВАРИШКА.

Оденъ жонатый чоловѣкъ помѣстивъ въ ирляндск̂ой часописи, що выходить въ Белъ Фастъ ось таке оголошене:

„Я зарабляю тыждневo 30 кор., а зъ того забирае менѣ жѣнка 28 кор., проте мушу вдоволювати ся 2 к., изъ чого приходить ся менѣ дуже часто оплачувати п̂одвечерокъ, бо якъ приходжу зъ роботы дом̂овъ, то застаю хатнй дверѣ звычайно замкненй и довѣдую ся, що моя жѣнка п̂ошла на прох̂одъ. Я оженивъ ся чотиры роки тому и в̂одъ того часу втративъ 28 фунт̂овъ на вазѣ. Жѣнка моя женщина молода, сильна и гарна — и т̂олько всего. Не вмѣє анѣ прати анѣ ґузика пришити анѣ гачкувати; якъ выходжу рано изъ хаты почуваю ся незвычайно щасливымъ, що вже не буду потребувавъ чути, якъ вона „меле“ языкомъ. А якъ верну и случайно застану еи дома мушу безъ впину слухати, якъ вона тарахкотить про свои споры изъ сусѣдками. Ось тому то радбы я еѣ позбути ся. Але чи знайду купця? В̂одъ него не хочу нѣчо б̂ольше, якъ п̂одпису, якимъ бы мене в̂одъ неи увольнивъ. Якбы се кого обходило то додамъ, що те сотворѣне п̂ознавъ я 5 лѣтъ тому въ мал̂омъ историчн̂омъ мѣсточку Ульстеръ“.

Ледви чи по так̂омъ описѣ вдасть ся бажане дѣло сему не конче щасливому мужеви. Вѣдай все пок̂ончить ся тымъ, що изъ лишеныхъ ему 2 кор. прийде ся ще даромъ оплачувати — безуспѣшне оголошене.

— —

НЕЗВЫЧАЙНА ПИСЬМЕННИЧА ПЛОДОВИТ̂ОСТЬ.

Въ Берлинѣ померъ въ 84 роцѣ житя пов̂ѣстеписатель Прайтеісъ Иґрабамъ, славный зъ незвычайнои плодовитости. За 31 рок̂овъ написавъ 707 роман̂овъ, пересѣчно 7 міліон̂овъ стрѣчокъ. Въ одн̂омъ незвычайно плодовит̂омъ роцѣ написавъ 52 пов̂ѣстей, а за часъ чотирохъ ночей выпродукувавъ 12 тысячь стрѣчокъ. Иґрабамъ розпочавъ свое ремесло доперва въ 53-̂омъ роцѣ житя. Шкода лише, що як̂ость его твор̂овъ не стоить въ нѣяк̂омъ в̂однoшеню до ихъ ск̂олькости.

Хто пришле?

ХТО пришле намъ два доляры на „Свободу“ д̂остане въ дарунку книжокъ вартости 50 цнт.

ХТО намъ пришле три доляры буде д̂оставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу“ и мѣсячникъ „Слово“.

ХТО намъ пришле 3.50 дол. буде д̂оставати „Свободу“ черезъ 12 мѣсяцѣвъ и д̂остане въ дарунку велику Библію, що мае 1000 стор̂онъ друку.

Пишѣть сейчасъ, бо такй дарунки не будемо довго давати.

Пишѣть выразно, особливо св̂ой адресъ и якихъ книжокъ хочете.

Американьскій шляхтичь	15
Весела книжочка зъ образками	30
Де що про звѣрята	30
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ исторіи російскои православнои місіи въ Америцѣ	10
Дорога до свѣдомости	10
Зубъ за зубъ	10
Загадки и образки	10
Журавлѣ	15
Календарь „Союза“ (1904)	25
Казка про жида	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Марія	10
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русин̂овъ	15
Оповѣданя для дѣтей	20
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя С. Макара	15
Про в̂одступник. в̂одъ рос. православія	10
Покуса	10
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Руско-англійскій Словарець (передрукъ зъ Англ-руск. Пров̂одн.	20
Руско-англійскій Пров̂одникъ	50
Смерть	10
Тарасъ Шевченко	15
Тымко Гаврилюкъ	15

Адресъ:

SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.